

Ціна 2.50 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XXXVII

ВЕРЕСЕНЬ—1986—SEPTEMBER

№ 439

НОВІ ДНІ

A Ukrainian Monthly published every month
except August by the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

Nowi Dni

P.O.Box 130
ЕТОВІСОКЕ, ONT., CANADA
M9C 4V2

Editor-in-Chief: M. Dalney

Second Class Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number ISSN 0048-1017

1 YEAR SUBSCRIPTION — РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: Can. dol. 20.00 кан. дол.
U.S.A.: U.S. dol. 18.00 амер. дол.

OVERSEAS — ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ
U.S. dol. 18.00 амер. дол.
Avio — U.S. dol. 30.00 амер. дол.
or equivalent — або рівновартість

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA — АВСТРАЛІЯ:

Mr. Z. Steciuk, 10 Bates Court
Jacana 3047, Vic. Australia
Mr. A. Komar, 62 Cullford Ave.,
Klemzig 5087, S.A. Australia

GR. BRITAIN — ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko, 78 Kensington Park Rd.
London W. 11, England

U.S.A. — СПОЛ. ШТ. АМЕРИКИ:

Чікаро і околиці:
Mr. D. Hrushetsky, 2635 Spruce Street
River Grove, Ill. 60171, USA

Філадельфія і околиці:

Mr. S. Jewsevskij, 420 Woodhaven Place,
Philadelphia, Pa. 19116, USA

Бостон і околиці:

Mrs. L. Dijak, 115 Connell Dr.
Stoughton, Mass., 02072, USA

CANADA — КАНАДА:

Тандер Бей:

Mr. P. Swyrydenko, 133 Bethune Street
Thunder Bay "F", Ont. P7C 2G4

Засновник і редактор 1950-1969 П. К. Волиняк

Видає Спілка „НОВІ ДНІ“ з обм. відповіальністю
Мар'ян Дальний — головний редактор
Редколегія: Тоня Горохович, Василь І. Грипко,
Дмитро Кислиця, Олексій Коновал,

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Галия МАЗУРЕНКО, Клавдія Фольц, Т. Матвієнко — ПОЕЗІЙ	1
Лі. Бондарчук — ДОРОГИ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ	3
Редакційна — БЛАЖЕННІШИЙ ВЛАДИКА ВАСИЛІЙ — МИТРОПОЛИТ УПЦК	6
„ВІСНИК“ — ВЛАДИКА МИТРОПОЛИТ ВАСИЛІЙ — ГОРДІСТЬ НАША Й ВСІЄї КАНАДИ	7
Василій, Митрополит — ІДЕОЛОГІЧНО-ПРОГРАМОВЕ СЛОВО	8
Василій, Митрополит — ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	10
Олексій Коновал — СТАТУЇ СВОБОДИ СТО РОКІВ	13
Василь Сокіл — ЧЕКАННЯ І ЗНЕВІРЯ...(II)	15
Любов Пастушенко — „ОСЯЯНИЙ ГЛИБОКО-ЛЮДСЬКИМ і НАРОДНОЛЮБНИМ ЧУТТАМ	17
Анатолій Щаранський — МОЇ РОКИ В УВ'ЯЗНЕНІ...	18
Ніна Тарасюк — ЧОРНИЙ ВІЛЬ ЧОРНОБИЛЮ	19
Іриней Верец МАКАБРИЧНИЙ ТАНЕЦЬ	20
Ю. Соловій — ІЗ ДОРІГ У СВІТ	21
Олександр Шевченко — КВІТИ КАТЕРИНИ БІЛОКУР	22
Михаїло Гава — „КОЗУБ“ У ТОРОНТО НАПЕРЕДОДНІ СВОГО 30-ЛІТТЯ	23
Антін Лясковський — ЛЕОНІД ПЛЮЩ і М. ХВИЛЬОВИЙ	24
Таня Гук — ВІДЗНАЧЕННЯ 60-ої ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА В ПАРИЖІ	25
Клавдія Фольц — З ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ	27
П. Роєнко — МІЙ ПОГЛЯД	31
О. Роїк — ЩЕ ПРО СОЗ і ПРО ЖУРНАЛІСТИЧНУ СВАВОЛЮ	32

На першій обкладинці — БЛАЖЕННІШИЙ МИТРОПОЛИТ ВАСИЛІЙ.

- Передрукі і переклади дозволені за поданням джерела. • Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. • Незамовлені матеріалів редакція не повертає. • Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправлюти і скорочувати надіслані матеріали.

Слово *соз* тепер майже невідоме, тоді значило воно *Спільний обробіток землі*. Прошу читачів виправити цю помилку. Також поправити *приляСав* на *приляГав*, а *гетьманАнування* на *гетьманування*. Поза цими недоглядами коректа задовільна, що треба вважати покраїнням у редакційній праці УГ.

Яр Славутич

З огляду на те, що цей лист від проф. Яра Славутича прийшов до „УГ“ після виправлення чотирьох головних помилок про „сози“, а інших двох — менш важливих — тоді не завважено, то Редакція „УГ“ перша виправила чотири головні помилки про „созози“, без пригадки автора, не виправляючи ще раз помилкових слів „прилясав“ і „гетьманування“, вважаючи, що зі змісту речення можна було легко відгадати їх правильність і також вважаючи ці помилки не великими! Неправильні чотири слова виправлено на правильні „соз-сози“ самою Редакцією „УГ“. Отже, чому ж писати наклеп і неправду на мене, тодішнього асистента редактора „УГ“ Олександра Роїка?

Щодо *сваволі і грамотійства* О. Роїка, то той же проф. Яр Славутич писав до нього з Едмонтону на тім же блокноті Українського Шекспірівського Товариства з 18-го березня 1983 р. таке:

До проф. О. Роїка

Дорогий Пане Колего!

Щиро дякую за надіслану сторінку У.Г. з моєю статтею (Це мова про статтю-радіопромову п. н. „Шевченко — поет нації“, яку раніше надрукував „УГ“). Прочитав — жодної друкарської помилки! Історична подія в часописі за 73 роки його існування! (Тобто „УГ“. О. Р.). Рекомендую п. Павликів звернутися до Шевченківської Фундації, щоб дали Вам Золоту Шевченківську Медалю за підняття престижу У.Г...

Бажаю Вам нових успіхів

Щиро Ваш

Яр Славутич

Спростування номер ТРИ:

Я був асистентом редактора „Українського Голосу“ від 25-го січня 1983-го р. Твердження проф. Яра Славутича, що він був примушений „висловити протест і припинити співпрацю на неозначений час — доки там в „Українському Голосі“ не наведуть порядку, якого так бракує в заслуженому, але тепер спарточному часописі“, також не відповідає правді. Саме тому, щоб не „мати клопоту з проф. Яром Славутичем“, який власне робив це ввесь час „на віддалі з Едмонтону“, його і звільнила адміністрація „УГ“ і Видавнича Спілка „Тризуб“ із спіредакторства чи від писання редакційних статей, де поруч добрих думок, часто бували „напади на когось чи на щось“ та образливи коментарі на осіб і на установи“. Наприклад, писав проф. Яр Славутич до управителя і головного редактора „Українського Голосу“, бл. пам. Івана Ф. Паламарчука: „Український правопис вимагає, що в назвах лише перше слово з великої літери, напр. „Український голос“, хібащо в назві є місцева назва, ім‘я та прізвище: „Гомін України“, „Пісня про Симона Петлюру“ і т. д. Головний редактор „УГ“ так на це відповів і передав мені 2.9 1983 р.: „Український

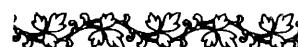
Голос“ пишеться обов’язково великими буквами, по-мимо Гарварду та всяких інших порад, ще від 1910-го року.

Тоді я вияснив усі домагання проф. Яра Славутича щодо слів „радянський“, писання назов часописів, базуючись на „Українському правописі“ Петра Оксаниченка (Одарченка), і дав приклад писання великими літерами назви часопису „Українські Вісті“, дальше щодо писання літери „г“, відповівши йому на всі його запитання й домагання статтею п. н. „Від Редакції „УГ“. в 41-му числі „Українського Голосу“ за 10-те жовтня 1983-го року на сторінці 3-ї. А щодо того, „що той грамотій (тобто О. Роїк) систематично поправляє у моїх статтях „радянський“ на „советський“ (мабуть, не усідомлюючи, що таким чином російщить українську мову), „торонтський“ на „торонтонський“, „наступник“ на „заступник“, „євреї“ на „жид“ і т. д. і т. п.“, то якраз навпаки. Українська мова не любить надто великого скучення приголосних, а в слові „торонтський“ їх аж чотири: торонтонський“ звучить краще й милозвучніше, ніж з російської мови „торонтський“! Уже доказано, що слово „жид“ є старе українське і не образливе, а слово „єврей“ є „російське“ і його не мусить вживати українська мова.

Щодо слів і незнання „грамотієм“ О. Роїком різниці (або й ріжниці) між словами „наступник“ і „заступник“, то це легко могла бути тільки друкарська помилка і, не давши прикладу в реченні, шановний професор-емерит — не удокументував цього закиду.

Щодо літери „г“, то я дотримуюся Г. Голоскевича і не тільки „разом приблизно 30 слів“ пишемо з „г“. Словник Голоскевича під „г“ на сторінках 85-89 має 356 слів із літерою „Г“! Слово „радянський“ є якраз „русизмом“ (Див: Stanislaw Westfal, „The Polish Adjective Radziecki, ‘Soviet’, WORD, No. 2, 1951, стор. 176) не тільки в мові польській, але й в українській.

О. Роїк

ШАНОВНИЙ ПАНЕ РОЇК

Ви працювали в українських редакціях і знаєте, що в таких умовах неможливо редакторові перевіряти ввесь матеріал, зокрема ж матеріял, підписаний відомими й титулованими співробітниками, до яких редактор мав би мати повне довір’я.

Не розумію, чому Ви понад два роки чекали з своїм добре обґрутованим спростуванням закидів проф. Яра Славутича, тим більше, якщо його твердження спричинили Вам будь-які неприємності. Ваше спростування чи за-перечення цих тверджень ми ж могли надрукувати зразу.

Редактор

POSTAGE PAID AT TORONTO
Second Class Mail Registration
Number 1668
if not delivered please return to:
NOWI DNI
P.O. Box 130, Etobicoke, Ont.
Canada M9C 4V2

**ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
„НОВИХ ДНІВ“**

КАНАДА

А. Лясковський, Торонто
 Т. Матвієнко, Торонто
 А. Ільченко, Оттава
 М. Могилянський, Торонто
 Е. Юськів, Монреаль
 Р. Вальорний, Корунна
 А. Литвиненко, Вінніпег
 І. Чернецький, Калгарі
 В. Курилів, Торонто
 А. Бігун, Тандер Бей
 Л. Кіріченко, Гамільтон
 А. Шнуркова, Пенетанґ
 І. Дубилко, Торонто
 М. Митулинський, Лондон
 А. Різник, Тандер Бей
 Л. Домазар, Торонто
 А. Сосна, Ошава
 Т. Коба, Лондон
 А. Сокирко, Торонто

США

Св. Боженко, Сан Франціско
 В. Андреє, Бетел Парк
 Д. Андреє, Бруклін
 В. Мошинський, Денвер
 А. Скоп, Ла Меса
 О. Тарнавський, Філадельфія
 І. Манченко, Порт Джервіс
 А. Процик, Гот Спрінгс
 І. Гарас, Гартфорд
 А. Федорак, Бафало
 Я. Давид, Мек Кіс Рокс
 о. М. Лисенко, Гот Спрінгс
 д-р. Д. Павлишин, Клівленд
 В. Якимчук, Кю Гарденс
 А. Бонар, Кловіс
 Л. Ломша, Данкірк
 П. Балей, Санленд
 Т. Назаренко, Детройт
 Л. Гусак, Корал Спрінгс
 Л. Дончук, Філадельфія
 Г. Гриценко, Вест Роксбері
 Г. Рябокінь, Сен Пол
 І. Єфіменко, Детройт
 Н. Бідний, Чікаго
 І. Демиденко, Рочестер

АВСТРАЛІЯ

П. Середюк, Банкстон	\$5.00
I. Коблош, Мекквір	\$5.00

ІНШІ ЗАОКЕАНСЬКІ КРАЇНИ

Т. Калініченко, Буенос Айрес	\$20.00
Аргентіна	\$20.00
Т. Грицюк, Женева, Швайцарія	\$50.00
Б. Сенчук, Карлсруге, Зах. Нім.	\$16.00
Д. Воловис, Перонн, Бельгія	-\$4.00

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛИ:

Д. Грушецький, Чікаго, США	1
Л. Дончук, Філадельфія, США	1
А. Скоп, Ла Меса, США	1
М. Костирко, Сакраменто, США	1
І. Бабин, Тандер Бей, Канада	1
Сердечна подяка всім за допомогу і пожертви	
Редакція й адміністрація.	

**У ВИДАВНИЦТВІ „НОВІ ДНІ“ МОЖНА
КУПИТИ ТАКІ КНИЖКИ:**

Іван Бережний, УКРАЇНСЬКА МОВА (початкова граматика ч. 1)	\$3.50
Дмитро Кислиця, ГРАМАТИКА ч. 1 (фонетика і морфологія)	5.00
\$30.00	
\$28.00	
Т. Шевченко, ВИБРАНІ ВІРШІ	2.00
Софія Гаєвська, TREASURES OF THE CENTURIES (англійською мовою)	5.00
\$15.00	
\$12.00	
Галія Мазуренко, СКІТ ПОЕТІВ (поезії)	4.00
\$12.00	
Григорій Костюк, ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ТА ЙОГО ДОБА (досліди, критика)	12.00
\$12.00	
Володимир Винниченко, МІЖ ДВОХ СИЛ (драма на 4 дії)	2.00
\$10.00	
\$7.00	
Dmytro Chub, WEST OF MOSKOW (англ. мовою)	6.50
\$7.00	
Wasyl Hryshko, THE UKRAINIAN HOLOCAUST OF 1933 (в м'якій оправі)	5.00
\$7.00	
Гелій Снєгірьов, НАБОЇ ДЛЯ РОЗСТРІЛУ (з пересилкою)	20.00
\$7.00	
\$6.00	
Петро Волиняк, ПОГОВОРIMO ВІДВЕРТО (з пересилкою)	12.75
\$2.00	
\$2.00	
Докія Гуменна, ВНУКИ СТОЛІТНЬОГО ЗАПОРОЖЦЯ (з пересилкою)	\$5.00
\$2.00	
\$2.00	
200 ЛИСТІВ АНТОНЕНКА-ДАВИДОВИЧА	14.00

Література, наука, мистецтво, суспільне життя

Галя МАЗУРЕНКО

МАТИ І МАЧУХА

*Вони добра бажали обидві мені...
Удома, в батька рідного, стару панчоху
Латати вчила бідна бонна,
Вірніше, мачуха мене, довготерплячу,
А згодом, вже в Женеві чама рідна,
Ображена жорстоко за „цию панчоху.“
Вибухнула різко:
„Життєвій прозі життя навчить. Грай на роялі,
Поки ще не пізно!“
Тепер, за гріш, не охнувши латаю я „панчоху“,
Полиці із книжками в мене досягають стелі,
Як в Аладиновій Печері
Гризути їх миші
І я не знаю, кого дякувати маю більше?*

**

*„Зміст із формулами
Своєї зовнішньої форми, —
Несорозмірний.“
Не журтіться, як на голодний
Шлунок нісенітниця присниться.
Життя, — Богонь.
Відвічно він тайтесь перед звірством.
На шлях безславний показуючи язиком
Криавим,
На тіні з Пекла, на ненависть рас і класів,
Жіноче питання, хіба на зло Багатоліке
Немає ліку, тільки сон за сном?
Прокиньтесь, просніться!
Нам іти іще далеко.*

*

*Закопані, перезабуті,
Як трупи сплять книжки на чужині,
А видані були зі щирою любов'ю...
Тісні горшки. Нема землі. Культура
Перевертается в свою карикатуру.
Хоч і лютує десь далекозорий ворог,
Мовчки забуває про друга друга...
А що, коли під снігом зеленіє луг?
А що, коли не схнуть старі рослини!?
Майбутнє певно буде не таке
Пахмуро чорне?*

*

**

*Немає віри? Висплюсь у могилі
Ta й народжуєш ще раз. I знов,
Як наберуся сил виносити терор!
Зняли сорочку? Дам i верхній одяг,
I все що маю на прощання!
Лиші в купальному костюмі
Хай відлітають думи!
Як недруг збреше,
To без свідків юному це легше.*

**

*Так дядько мій сказав мені в кошмарнім сні
Під час терору Сталіна,
Коли забили всю ріднію мені
I все було розвалено:
„Хіба з ножем чабан не гнався за тобою
Іще малою, i трохи не відправив на той світ,
За скибку кавуна?“
Хіба в дитинстві не ударив по потилиці
Хлопець, гравши у Дзи-за?
Мовчи, кріпись. Хай від удару ридає
Розмазня...“
I дійсно, кінь копитом в степу мене не вбив.
Але я плачу за людей своїх за ніщо вбитих.*

**

*Ви забалакали та й вибрали для себе каторгу
Всім заявивши, i живим i мертвим:
„Мир з вами, вже досить різні та й провокаторів,
I вистрілів у спину.
Згадати варто, як на крилах партій
Летіли вгору й падали вслід за народніми вождями
Їх спадкоємці безталацні!“
Кровоточать ще порани незагоєні...
I Вас за Ваш протест заплутають
В безсовісну історію.*

**

*Іще загадка буде: Зродивсь — пізніше,
Вмер, — раніше!
Як швидко творчість пишина в грудях догорає!
Духовний розвиток перевертается в отрую.
I мрут люди, осягнувши славу.*

*Мороз. Зариюсь, як нема де дітись,
До записок та виписок з книжок,
Хоч розібраться вже не вистачає!
Сил фізичних, —
Хто гений був, а хто тушия?
У кого в пам'яті заскок дипломатичний,
Та які архіви, не читавши двічі
Ліпше б нам спалити, щоб зігрітись?
Для чого Гоголь знищив свого
„Ганса Кюхельгардена“? Чи варт було воно?
Сатира гарна на невтішно мертвий
Романтизм...*

*Для чого Гоголь майже знищив
„Мертві Душі“? А „Переписку з друзями“
Залишив.*

*Карикатури славні на живий
Багато гірший
Реалізм.*

СМЕРТЬ ПОЕТА

*На шлях отої запльований
Після останніх бомб, де свище жах і смерть
Впаде поет з прокльонами
Серед зубастих жертв...
Де цінності найгірші
Згоряте на попелищі. Де свище жах і смерть
Засне останнім сном поет той розчарований
Що він не вмер давно?
Безсовісна неправда! Не вмире поет пророк!
Народи і держави
Почують Його крок...*

Клавдія ФОЛЬЦ

ПОКИНУТА ХАТИНА

*Осінь кинула золото вербам,
Запалила багрянцем куїї,
Степ покрила полив'яним небом,
Ронить косі холодні дощі
На покинуту бідну хатину,
Що схилилась самотня, стара,
На безжалісну діку ожину,
Що так жадно її пожира.
Щастя ї горе в хатині буяло,
Мабуть, мрії ї надії плелись...
Все пройшло, проминуло, пропало,
Як осінні листи рознеслися.
Відслужила свій час вже хатина,
Але жде ще когось, визира
Одиноким вікном з-поза тину,
Як покинута мати стара.
Не вдивляйся в далеку дорогу,
Бо вже не вернеться юнь молода...
Заросли вже стежки до порога
Й слід до тебе скоро зміє вода.*

T. МАТВІЄНКО

ВУЗЕНЬКА СТЕЖКА

*Дні вересня ясні в теплі спокійно тануть,
І ночі тихо йдуть у прохолоду хмільну,
І в'язанки турбот годину не одну
Висуشعуть мене ї самі у безвість кануть.*

*Вони стоять живі (ніколи не відстануть) —
Зигзаги давніх літ; видзвонюють луну;
І викликають біль, і тугу неясну,
І не дають душі ї на мить угору глянути.*

*З минулого: війна... приниження... бараки...
І посмішка чужих: „А де зимують раки?“
Підступне і ґріке, мов чад, пливло од них...*

*Та як би не було, спромігся протоптати
„Премудрим піскарем“ (щоб не здушили грата)
Вузеньку стежку — слід — на вигонах земних.*

ТЕЛЕСКОПНИЙ БІЛЬ

*Розквашена, сира осіння непогода
Дошкулює мені, морозить і трясе.
Ta жду і вірю я, що час її знese,
Замінить на тепло, як визріє нагода.*

*I душить лінзи диск — бісовська насолода,
I всередині єсть, і палить над усе;
I зупиняє рух, і кров із серця ссе...
Aж западає дах і нищиться господа.*

*Так і живу, терплю. Як колеться стерня, —
Махаю кулаком у морок навмання,
На телескопну гніль висловлюю тиради.*

*Кудись спішу, топчуся, підскакую, кручуясь,—
Ховати злість свою насамотні вчусь,
Bo іншої нема на гострий біль розради.*

КРІЗЬ ЛІНЗУ

*Кипить гарячий день. Суха, важка задуха
Звисає довкруги, аж голова болить.
I хоче сон мене камінням завалитъ,
I свердлить глиб висків прогнила золотуха.*

*Проціджуюсь вінвець. Позакладало вуха.
I тіло вниз тече від сонячних розлитъ.
I хоче лінь мене ударом підгилитъ —
Металом основним магнітного обуха.*

*I все це через те, що дужий телескоп —
Горбатий крокодил, дияволський циклон —
Крізь лінзу випіка вагранкою плянету,
Мов знайдену чужу, старих віків монету.*

*Пускає вітряків пробойну течію,
I множить на землі постійну злість свою.*

ДОРОГИ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ

(Уривок з повісті)

Наступного ранку, зі сходом сонця, Павло залишив садибу Терещуків. Господар радив бути обережним в дорозі, розказував кудою йти, щоб рідше попадатися німцям та поліції в вічі. Побажав щастя, всього благополучного, обняв, як сина. Дружина його, витираючи сльози кінчиком чистого фартуха, Павла перехрестила. Він обняв її, поціловував. Боляче згадалась покійна мати, яка щоразу хрестила своїх дітей, вкладаючи спати...

— Доб’єтеся додому, — сказав господар — напишіть. Та вибачайте якщо чимось зобидили.

Павло вклонився. Потім обох їх обняв за плечі, по синівському пригорнув до своїх грудей.

— Всю вашу сім’ю я завжди буду згадувати добром. Ви не лише врятували моє життя, ви в моїй душі поселили глибоку віру в людину, — сказав хвилюючим голосом, — Залишайтесь здоровими і прощавайте!

— Щасливої дороги, сину, — промовила крізь сльози господиня.

Поруч матері стояла їхня дочка Гая. Павло простягнув до неї обидві руки і вона несміливо вклала в його долоні свої тремтливі пальці. Деякий час вони мовчки дивилися одне на одного. Гая хотіла щось сказати та замість слів з її уст вирвалося глибоке стримане ридання. Вона обернулася і щодуху побігла до хати.

— Галино! — Гукнув навздогін Павло. — Що з тобою? Почекай... Але вона не почекала. Вскочила в сіни, причинила за собою двері. Він довго не відривав погляду від тих старих, давно не фарбованих дверей з великою, ковалем робленою, клямкою. „Як же це так? — запитував сам себе. — Як же ж я не приглянувся, думав дитина ще...“

Мовчки подивився на господарів, підняв з землі клумачка з іжею, приготовленого Галинниною матір’ю, і вийшов за ворота. Будучи вже по той бік шляху, глянув ще раз на двері. Потім закинув за плечі клумачка і пішов попід ланом високого жита.

По трьох тижнях страшного митарства Павло таки добився в Попівку. Коли підходив до села, вже добре стемніло. То тут, то там погавкували собаки, повен місяць, мов добра паляниця, висів на самому краєчку неба. Порівнявшись з вітряком, зупинився, подумав в кого ж шукати нічлігу. Вирішив заглянути до Луки Григоровича, сільського вчителя, який вивів його, сироту, в люди. Вчитель напевне обрадується, побачивши Павла живим та здоровим.

Він витягнув з кишені газету, складену „гармошкою“, відірвав кусок, сипнув махорки і довгенько возвився, поки закрутів цигарку. Потім почав бити кресалом по кремені, аж поки не зайнілася губка.

Розжився Павло кресалом у одного дідуся. Правдивіше не розжився, а одержав у подарунок. Попросився він тоді на ніч до них, а дідуся і змиливався. Вибрав путнього кременя, дав жменю губки, відламок плоского пильника. „Тепер, сину, сірника за ніякі гроші не купиш, — сказав. — А чоловік без вогню, як без рук. “ Так ото тим кресалом Павло вже другий тиждень „іскорку добував“. Спочатку пучки обивав, а тепер — нічого, навчився.

Викуривши цигарку, кинув недокурка, ногою пригорнув піллюкою і рушив обіч шляху, що тягнувся вздовж села. По той бік, освітлена жовтуватим світлом місяця, стояла маса полукипків, а по цей бік з поміж садків де-не-де виглядали солом’яними покрівлями притихлі хатки.

Павло розглядався на всі боки, боявся наскоочити на полісаїв, які принесли йому в дорозі немало горя. Хотілося незаміченим добрatisя до садиби Луки Григоровича, почути добрє слово, прихилити денебуть голову і за довгі тижні спокійно заснути.

Але так не трапилося. Село спить неспокійним сном — до всього прислухається, все бачить. Незабаром його окликнули. З-за густого куща бузку показався чоловік і, приглядуючись, почав наблизатися до Павла. Був це дядько Тодось. В селі позаочі звали його „каторжником“. Довелося дядькові відсидіти десять років за те, що, буцім, під час колективізації застрелив голову комнезаму. Насправді ж до цієї справи він був взагалі непричетним, бо в ніч убивства відлежувався на печі, викашлював простуду. Та когось треба було посадити. А так як дядька Тодось цілий тиждень ніхто нігде не бачив, йому й підшили це діло. Обвинувачення було без доказів, без свідків. Жінка його в сльозах клялася всіма святими, що чоловік і надвір не виходив, та ніхто на її слова не звернув найменшої уваги. Горбоносий гиркавий суддя сказав Тодосевій дружині: „Бгось, тъотка, ето дело! Москва слезам не вегіть. Благодаті что єщо не гасстгелялі“. Пізніше виявилось, що вбивство зробив сільський пройдисвіт, якому вдалося втікти з села ще тієї ж ночі.

— Якими ж це тебе вітрами принесло? — Запитав дядько Тодось, вхопивши Павла в обійми. — А я ото сидів під хатою та про всячину думав. Коли зирк — чоловік іде. Хто ж би це, думаю? Заходить — дорогим гостем будеш!

Зайшли на подвір’я, присіли біля доморобного столика. Дядько розпитував, що там у світі чувати, Павло розповідав. Дядина Палажка сюди ж таки надвір винесла вечерю — картоплю в кожушках, ряжанку. Знайшloся й по чарці кріпкої самогонки.

Дядько Тодось дуже добре знав, що то значить „чоловік з дороги“, бо зараз таки по вечері сказав:

— До Луки Григоровича вже завтра підеш, а тепер лягай, Павле, спочивати. Та не турбуйся, до мене ніхто носа не покаже. Я через отой допр ніби застрахований. Хотіли старостою села вибрati — відмовився. Не служив більшовикам і німцям не збираюсь служити. Суха гілляка за ними обома плаче.

Павло помився, ліг на застелений рядном тапчан. Рядно, мабуть, тільки що вийняли з скрині, бо пахло нафталіном і новим, ще не праним, полотном.

Через відрите вікно ледве чутно долітала пісня. Це по той бік села на щербаківському кутку гуляють дівчата та жалуються чистим зорям на свою самотність. Хлопці розійшлися по курних дорогах війни, немало з них спотикнулось на кулю, лягло на вічний спочинок в чужу непривітну землю.

Довго Павло лежав навзнак із закладеними за потилицю руками. Дивився на стелю, а перед очима пропливала бачене та пережите за останні тижні. Посвідка одержана від Данилишиного, в якій писалося що він родом з Попівки, такого-то району, вчителював у Західній Україні і тепер повертається додому, не завжди виручала. Коли його затримували німці і дивилися на папірця, то все сердито „vasіsdaſali“, тягли до перекладача, або в місцеву поліцію. І тут, і там відносилися з підозрою, кричали, мотивуючи своє невдоволення тим, що вчителі, які посилалися на так звані, „візволені землі“ як правило були членами партії. Саме такого ярлика чіпляли і йому. Особливо страшним був випадок, коли його затримали вже недалеко рідних сторін і привели в кабінет німецького коменданта. Як тільки перекладач пояснив що написано в посвідці, німця мов би кинуло в білу гарячку: зірвався на ноги, вдарив кулаком по столі і викрикнув: „Комуністіше швайнє гунд! Ми будем растреляти, ми сделаем всех капут“!.. I лише втручання перекладача врятувало Павла від кулі. Комендант трошки охолов і крикнув до вартового: „Крігсгефене лягер!“

Павла, разом з іншими, наловленими по дорогах, вивели в поле кілометрів шість від села і кинули за колючі дроти, де поголовно вимириали військовополонені. Людей, як скотину, зігнали у величезну кошару, залишили під відкритим небом. Годували як попало — часом привезуть якоєсь баланди, а здебільшого дні минали в голоді. Люди щоденно гинули великими сотнями. Німці на це дивилися як на нормальне явище.

Спеціальні команди з полонених витягали трупів за дроти, кидали в провалля, що було тут же по-руч. Притрушували вапном, а зверху прикидали тоненьким шаром землі.

Павло з перших хвилин зрозумів, поки ще є сили, треба негайно втікати, бо інакше — могила. Не гаючи часу пішов вздовж дроту, роздивляючись за місцем вилазки. Дріт лежав у три яруси, нижні звитки під вагою верхніх щільно приставали до землі. Випечена сонцем, земля була тверда, як камінь. Над звитками піднімалася висока колюча огорожа на недавно вкопаних, нетесаних стовпах.

Пройшовши майже кілометр, Павло побачив видолинку. Дріт тут сантиметрів на двадцять висів над спаленою сонцем травою. Там далі видолинка переходила в рівчик, який вів просто до провалля.

Павло примітив місце — орієнтиром послужила верба, що якимсь чудом виросла по той бік огорожі в степу, і пішов поміж людей. Йому треба

було за всяку ціну роздобути десь хоч кусок гострої палици, бо голіруч з підкопом не справишся. Довго ходив, роздивлявся кругом, обмачував кожного очима, та чогось годящого так і не вдалося помітити. В полонених, перед тим як кинути їх сюди, відібрали все, за виключенням казанків. Казанок же тут став для кожного найдорожчою річчю, без нього не проживеш: баланду даватимуть — у що її братъ? Дощ піде — водичкою припасешся. Так що тут і мови не могло бути щоб таку цінність у когось випросити, або за щось вимінити. Та Павло не кидав надії — ходив, заглядав, придивлявся.

Тим часом почало вечоріти. Над степом потягло теплим вологим вітром. З-за обрію показалися сиві важкі хмари. Десь здалеку звалися перші звуки громовиці.

Вітер набирав сили, завихрив степовою пилькою, зловіще посвистував у дротах. Невдовзі небо почорніло, покотилися валуни рваних хмар, сухо тріснула сліпучим вогнем перша блискавка, струснувши землею, глухо вдарив грім. Хмари ніби ожили, почали накочуватися одна на одну, розсипатися, губитися в грозовій чорній каламуті. Блискавка раз-по-раз спалахувала, грім з оглушливим тріском стуготів від обрію до обрію.

Кругом потемніло. Люди заворушилися. Напружуючи остатки своїх мізерних сил, почали підводитися з землі. Похитуючись на охлялих ногах, задирали вверх темні, як земля, обличчя, зі страхом дивилися в небо. Багатьох вітер валив додолу. I тоді вони, лежачи, карцюбились, підгинали коліна до підборідків — перед очима розгуляної стихії робилися безпомічними купками сірих шинелів, безнадійно приречених на погибель.

А вітер скаженів. I коли б це був не степ, а море, він би його розпанахав, вигнав з берегів, затопив водою все.

Коли громовиця почала віддалятися, з протилежного боку почувся шум водяної зливи. Чорна стіна сунулася над степом, земля закипіла, у відсвітах блискавиць поверхня її зробилася білуватою.

Люди, хто чим мав, почали прикривати голови, плечі, присідати, тулитися одне до одного. Незадовго залишилися стояти лише окремі постаті, в яких під ногами ворушилася сіра маса. Простоволосі, в пошарпаних, влиплих в тіло гімнастерках, з худими небритими обличчями, стояли вони, як привиди над безмежним морем приречених...

Павло дивився і дивився на цих нещасних. Картина була такою вражаючою, що він ніяк не міг відірвати від неї свого розтривоженого погляду. Пригадався кінофільм „Микола Щорс“, створений Довженком. Перед очима виринув кадр, де на фоні розлогого степу несли вмираючого Боженка. В той час коли дивився на картину, його увагу притягав не ватажок таращанського полку — колосиста пшениця, що хвилювалася як неозоре море, розтривожила юну уяву молодого Павла. В тій пшениці було щось вічне, щось життєдайне — плід землі, за яку тоді вмирав Боженко та яку топтали

кованими чобітами німецькі солдати. Імирав Ґо-
женко під шум колосся свого рідного осіпваного
степу... тепер же над тим степом, над головами
приречених гнівно стуготіли громовиці.

Шум води наростиав. Кругом зловісно темніло.
Під шинелею хтось божевільно лаявся страшною
російською матерщиною — в душу, в гроб!.. Небом
зізгагами пролетіла близкавка, сліпучим спа-
лахом освітила землю, десь поруч вдарив грім.
Зчинився несамовитий крик. Люди кинулися вроз-
тіч, підминаючи під себе тих, які не встигли скопи-
тися, хтось божевільно безувагу кричав: „Убіло!
Убіло!..“

Коли сікнуло струменем холодної води, Павло
відкинув з чола мокру чуприну і пішов до місця, де
планував вилазку.

На щастя блудити не довелося. Видолинкою те-
кла вода, там за дротами повним рівчаком гнала в
провалля.

Павло впав на коліна і з поспіхом почав паль-
цями рвати землю. Трудився він так довгенько.
Потім сів у воду, підсунув ноги під дріт, запрацю-
вав підборами. Кalamутне месиво летіло над дро-
тами, бризкало в обличчя, сліпило очі. Спішив, по-
боювався коли б перестала гроза, могли б його по-
мітити. Спочатку пхав то одною, то другою но-
гою, а потім склав обидві докупи, вперся ліктями,
загнав пальці обох рук в землю з такою силою, що
їх аж покорчило, і почав шарувати підборами, за-
бираючи то вглиб, то в боки. Чорна, як смола,
грязюка заляпувала очі, дощ до болю сік в облич-
чя, але він не вгавав. Ноги нагадували механізм,
що безупину підгинався, видовжувався, бояв
густу кalamуту.

З того боку де був отвір між дротами, вряди-
годи чулися окремі постріли. Павло знов, що за
зливою німецькі вартові всерівно нічого не бачать
— пострілюють лише для постраху.

Коли ноги були вже глибоко під звоями, дріт почав рвати коліна. Він повернувся на бік, затиснув
від болю зуби і запрацював ще з більшим завзят-
тям. Тіло повільно пропихалося під загороду, з ча-
сом дріт висів над його животом, а згодом він всу-
нувся під нього грудьми.

Відчуваючи свободу, закрутися як в'юн, запра-
цював ліктями, кожним м'язом. Болото кругом за-
кипіло і він, нарешті, опинився назовні.

Але не скопився на ноги, не побіг. Тримаючи об-
личчя над потоком, деякий час лежав нерухомо. І
лише тоді, як дощ змив грязюку, що виїдала очі,
глянув у той бік, звідки ще й досі чулися постріли.
Прислухався. Шумів дощ, клекотіла вода в рівчаку, десь далеко-далеко в степу неголосно гуркотіла
громовиця.

Павло повернувся в протилежний від огорожі
бік, ліг на живіт і, тримаючи голову над потоком,
поповз вперед. Незабаром опинився на краю про-
валля. Спочатку хотів вибратися з рівчака і йти в
степ, але згодом передумав. Перестане дощ — в
степу видно, як на долоні.

Провалля було не глибоким, вирішив що в

ньому безпечніше. Миттю обернувшись, сів і, підіп-
хнутий потоком води, опинився внизу.

Скопився, та тут же й закам'янів... Кругом ле-
жала маса трупів. Вода змила тонкий шар землі,
якою вони були присипані. Звідусіль стирчали босі
ноги, розчепірені пальці рук. Очима почав шукати
дороги, щоб обминути, обійти, але такої нігде не
було. У всю довжину провалля лежала суцільна
відкрита могила...

Враз Павлові зробилося страшно. Широко від-
критим ротом почав хапати повітря, перед очима
пішли кольорові круги, боляче закололо у висках.
Він, як навіжений, нічого не пам'ятаючи, кинувся
бігти — по спинах, по головах, по грудях трупів...
Слизався, падав. Часом ніяк не міг звестися. Та як
тільки рука торкалася об задубіле тіло, ним ніби
підкидала якась сила — зривався на ноги і знову
біг, не пам'ятаючи ні куди, ні по що...

Гірке дівоче ридання, що почулося за відкритим
вікном, відрівало Павлові думки від недавно пере-
житого.

Він повільно підвівся з тапчана, глибоко зідхнув-
ши, наблизивсь до вікна.

В безшлесних садках, у встояній нічній тиштині,
омитій ледь примітною лагідною жовтизною місяч-
них променів, дрімали хатки. Вздовж неширокої
річки, що вишклицяла неторкнутою поверхнею, в
німій задумі стояли копиці верб. Цвіркуни вистуку-
вали на срібних ковадлах свої невгомонні пісні.

Оця ніч, повна злагоди, спокою, тайною своєї
краси повинна б приносити людям щастя — голуб-
ливе, тендітне, ніколи і нічим не захмарене. Але в
сусідському садку під вишнею, поблизу куща мо-
лочно-блілих жоржин на лавці сиділа дівчина:
зів'яла, з похиленою головою, безсило опущеними
на коліна руками. Нерухомо сиділа і, захлина-
ючись, боляче плакала. Й то не вона плакала —
ридало її наболіле дівоче серце.

Невдовзі дівчина підвелася на ноги, заломила
руки і простогнала:

— Милий мій, любий... Не можу я, не хочу без
тебе по цьому світі ходити.

Павло нечутно прикрив вікно. Сів на тапчан.

— Скільки їх тепер плачуть по своєму загубле-
ному щасті, — подумав, злегка похитуючи голо-
вою. — А скільки ще плакатимуть. Промучать вік
у чорній самітності. Ні ласки чоловічої не мати-
муть, ні материнства не зазнають. Помрутъ, не ли-
шивши по собі й сліду...

Просидів Павло до глибокої півночі. Дивився на
хрест віконної рами, що від місячного сяйва лежав
перед ним на земляній підлозі, і думав свою три-
вожну думу...

„Я не бажаю закривати двері і вікна. Я ...
чу, щоб вітри всіх культур вільно віял
моїй хаті. Але я не дозволю, щоб будь-як
них повалив мене з ніг.“

Магатма

БЛАЖЕННІШИЙ ВЛАДИКА ВАСИЛІЙ — МИТРОПОЛИТ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВІ В КАНАДІ

На 17-му Соборі Української Православної Церкви в Канаді та Української Автокефальної Православної Церкви в Австралії, що відбувся 4-7 липня 1985 року в Вінніпезі, з великим ентузіазмом і задоволенням Митрополитом Вінніпегу й всієї Канади та Австралійської Української Автокефальної Православної Церкви було вибрано Архієпископа Василія, з титулом Блаженніший. Собор був успішний і багатолюдний. В ньому взяло участь два єпископи, 70 священиків та 244 делегати від українських православних громад. Також багато було гостей. Помічалось значну присутність делегатів і священиків молодого віку, що є великою позитивною ознакою духовно релігійного життя канадських українців.

Блаженніший Владика Василій, в мірі Василь Федак, народився 1-го листопада 1910 року, на Буковині в Україні, в родині Василя й Анастасії Федаків. В травні 1912 року його батьки прибули до Канади і поселились в Шіго, Саскачеванська провінція. З раннього дитинства він виховувався в релігійній атмосфері працьовитих українських шонерів, що у великій мірі вплинуло на вироблення характеру в юнака Василя — любові до праці, науки та до всього рідного. Початкову школу Василь Федак закінчив в Паркв'ю, Саскачеван, а середню розпочав в Йорктоні, а закінчив у Саскатуні. Перебуваючи в Саскатуні, він був вихованцем Інституту ім. Петра Могили. По закінченні середньої освіти вступив на учительські курси в Саскатуні, які закінчив у 1930 році й повернувся учителювати в Шіго, де жили його батьки. В Шіго він був учителем в державній школі, а також навчав у Рідній школі. Як молодий учитель, цікавився молоддю та українською громадською працею й здобув велику любов і пошану серед тамтешнього оточення, особливо українського.

В 1932 році Василь Федак одружився з Параскевією Тимофій, яка стала для нього великою помічницею в українській громадській і церковно — релігійній праці.

Василь Федак з молодечих років мріяв

бути священиком. В 1941 році молодий учитель вирішив присвятити своє життя служінню Українській Православній Церкві. Він вписався на богословські студії в Духовній Семінарії Української Греко-Православної Церкви, які в 1944 році закінчив і 27-го вересня, того ж року, був висвячений в сан диякона, а 1-го жовтня в сан священика.

По висвячені о. Василь Федак був призначений для обслуги округи Сенді Лейк, Манітоба, з обслугою громад в Мензі, Вісті, Енгусвіл, Глен Елмо, а пізніше організував нові громади в Овкборн і Россборн. Під час його праці в цих громадах було збудовано нові храми в Окборн, Сенді Лейк, Січі й Енгусвіл.

В 1948 році його було призначено до Східної Канади для обслуги парафії Св. Юрія в Грімсбі, Онтаріо. З Грімсбі о. Василь обслуговував також українські православні громади в Ошаві, Лонг Бренчі, Ватерфорді і Ст. Кетерінс. За його старанням громада у Велланді була приєднана до УГПЦ*. З організаційною метою він відвідував православних українців в Оттаві, Кіркленд Лейку в Онтаріо та в Руані і Норлінді в Квебеку.

В 1950 році, о. Василя Федака Консисторія УГПЦ призначила настоятелем парафії Св. Володимира у Гамільтоні, де він служив понад 25 років і там виявив найповніше своє пастирські й організаційні здібності. Під його опікою громада Св. Володимира у Гамільтоні виросла в одну з найбільших громад у Східній Канаді. За час перебування о. Василя в цій громаді було закінчено будову величавого храму, в якому пізніше було поставлено особливо цінний іконостас. Для виховання дітей і молоді, було збудовано новий гарний школільний будинок. За пастирську працю та розбудову громади церковний провід УГПЦ нагороджував о. Василя Федака у різний час церковними нагородами включно з протопресвітерством.

В 1976 році, протопресвітер Василь Федак повдовів. В травні 1977 році Собор єпископів УГПЦ Церкви вибрав його достойним кандидатом на становище єпископа, а Консисторія одноголосно запропонувала його кандидатуру Надзвичайному Соборові в 1978 на становище єпископа Саскатунського.

У неділю, 16-го липня 1978 року, у Всеканадській катедрі Пресвятої Тройці у Вінніпезі архимандрит Василь був рукоположений в сан єпископа Саскатунського, вікарія Середньої єпархії. Чин хіротонії нового єпископа звершили митрополит Андрей, архієпископ Едмонтонський Борис і єпископ Торонтонський Миколай.

Належить підкреслити, що крім своїх священичих обов'язків о. Василь Федак був 10 років членом Консисторії, 18 років головою Гамільтонської церковної округи, членом

Східної Єпархіальної Ради, 20 років був домініальним капеляном Союзу Української Молоді Канади, що є складовою частиною Союзу Українців Самостійників. Отець Федак, протягом понад 30 років пастирської праці відзначився як достойний духовний і суспільно громадський провідник. Він завжди брав активну участь у з'їздах СУС, КУК, СКВУ та в багатьох інших культурно-громадських нарадах чи конгресах. Він дійсно високоосвідомий патріот і активний діяч в українському й загальноканадському релігійному, політичному і громадському житті. До речі, належить підкреслити, що він справжній двомовний канадський українець. У нього ніколи не було перешкод для поширення своїх знань англійською чи українською мовами. А це надзвичайно важливе для активної культурної людини в Канаді.

Владику Василія в 1985 році було нагороджено Сенатом Колегії Св. Андрея почесним ступенем Доктора Богословія. Владика Василій протягом всіх років існування Союзу Українців Самостійників був активним і провідним членом цієї першої української світської організації в Канаді.

На надзвичайному Соборі, що відбувся 26-27 листопада 1983 року, підвищено Владику Василія до стану Архієпископа Торонта і Східної Єпархії та заступника митрополита Андрея Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Після упокоєння митрополита Андрея, архієпископ Василій зайняв становище Первоєпарха Української Православної Церкви. А на 17-му Соборі, про який уже була згадка, — первоєпарха Василія було обрано Митрополитом Української Правосланої Церкви Канади та Автоkefальної Церкви в Австралії, з титулом Блаженніший. Це був великий тріумф для вірних Української Православної Церкви. На цьому Соборі Блаженніший Митрополит Василій виголосив ідеологічно-програмове слово, в якому чітко й ясно накреслив завдання Української Православної Церкви та її вірних в сучасному і в майбутньому. Ця промова повністю надрукована в *Віснику*, пресовому органі Української Православної Церкви, а кінцеву частину друкуємо і в цьому числі „Нових Днів“

Блаженніший Митрополит Василій має трьох синів і семеро внуків. Старший син Євген і наймолодший Омелян є адвокатами, а середуцій син Ярослав є керівником фірми медикаментів. Син Євген уже був 10 років членом Консисторії Української Православної Церкви в Канаді.

Від поселення перших українців у Канаді за п'ять років сповниться 100-річчя. За час свого поселення українці здобули багато

ВЛАДИКА МИТРОПОЛИТ ВАСИЛІЙ — ГОРДІСТЬ НАША Й ВСІЄЇ КАНАДИ

Від часу хіротонії 1978 року в сан Єпископа, Владика Василій виявився одним із найкращих церковно-громадських провідників на сьогодні. Всеціле віддання себе для Церкви й народу, Владика почав проявляти вже на першому Східно-єпархіальному Здвізі 1981 року в Торонто, де під час Архиєрейської Св. Літургії Владика виголосив глибокозмістовну проповідь, в якій закликав вірних до служіння Богові й народові: „бо тільки тією дорогою осягнемо так нам потрібну й всіми бажану ЄДНІСТЬ!“

Благородний тон проповіді й широко висказани слова Владики — переконуюче впливали на слухачів. Потім члени Ювілейного Комітету запросили Владику на наступний Здвиг, що був запланований на 1982 рік.

1983 року, торонтонський відділ Українців Канади із Провінційного Радою КУК відзначали 50-ліття штучно влаштованого голодомору на Україні — тоді запрошено Владику Василія на головного промовця.

На цю демонстрацію прибуло більше 10 тис. людей. Промова Владики зворушила присутніх до сліз. Вся торонтонська українська й англомовна преса заповнила свої сторінки зображеннями й статтями про цю демонстрацію, а торонтонський „Стар“ між іншим писав: „Український Православний Владика Василь Федак, був серцем і душою цієї великої маси людей, що брали участь у тій демонстрації! Близкучі слова його промови — народ прийняв наче „апостольську правду“ і духовий корм їхніх сердець.“

Весною 1985 року відбувся в Торонто Екуменіч-

осягнені в різних галузях, але найголовніше досягнення історичного значення — це відновлення незалежної Української Православної Церкви, що сталося в 1918 році. Ця Церква квітне й розростається в сучасний час. До її проводу приходять нові молоді особи, канадського виховання, з правдивим і ширим українським світоглядом. Прикладом цього може бути БЛАЖЕННІШИЙ МИТРОПОЛИТ ВАСИЛІЙ якому присвячено це число „Нових Днів“.

Довідка:

В перших роках організації Української Православної Церкви в Канаді їй було присвоєно називу — УКРАЇНСЬКА-ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА, скорочено УГПЦ КАНАДИ й ця назва зобов'язувала до 17-го СОБОРУ. На цьому Соборі відкинено слово ГРЕКО, залишивши просто УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА.

ний Молебень для відзначення підготовки 1000-літнього Ювілею Хрещення України.

Молебень відбувся в найбільшій Англіканській Катедрі міста Торонта, присутніх на тому молебні було понад 1000 осіб. В молебні брали участь запрошені владики й провідні духовні особи майже всіх національностей, що живуть у Торонто й околиці. І цю велику урочистість очолив наш Владика й виголосив на ній головну доповідь. Цього самого року Сенат Колегії Св. Андрея у Вінніпезі наділив Владику Митрополита Василя почесним докторатом „Канонічного Права“.

Українська преса міста Торонта пише про нещодавно відбути Свято Державності. В тижневику „Новий Шлях“ ч. 6, 1986 р. читаємо: „Торонто достойно відзначило Акти Української Державності 1918-1919 р.р.“

„На тлі добірної, на високому рівні мистецької програми, головною точкою концерту була незвичайно глибокозмістовна доповідь Митрополита Української Православної Церкви в Канаді, Блаженнішого Владики Василія Федака, яка в кожного присутнього залишила багато думок і рефлексій у відношенні до нашого минулого, теперішнього й майбутнього!“

Другий тижневик „Гомін України“ ч. 6 від 5 лютого 1986 р. пише: „Святкування Державності в Торонті...“ Святкову доповідь виголосив Блаженніший Василій, Митрополит Української Православної Церкви Канади.

Треба ствердити, що доповідь Митрополита Василія була віддзеркаленням великої глибини його українського національного мислення, вона була позначена думками, ствержденням та інформаціями, які говорили про те, що перехід з московської неволі до свободи й державного життя, це — „ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ“, що „воля“ свобода — святі слова!“ (Повний текст цієї доповіді друкуємо вперше, — Ред. „Н.Д.“)

Найголовнішим у промові Митрополита було, що — „Ми є державним народом, хоч своєї держави не маємо, й ми мусим поводитись як державний народ“, і що сьогодні, коли український народ бореться за своє існування, бореться за життя й смерть, то „це не є політика“ для групових спекуляцій!

Нам треба стати РАЗОМ! Щоб було одне українське серце, один голос і одна сила!

Всякі коментарі — тут зайві, хай повищі факти засвідчать наше твердження.

НА МНОГІ ЛІТА, ВЛАДИКО!

„Вісник“

**ЗРОБІТЬ ПРИЄМНІСТЬ І КОРИСНУ
ПОСЛУГУ СВОІМ РІДНИМ ТА ПРИ-
ЯТЕЛЯМ, ПЕРЕДПЛАТИТЬ ДЛЯ НІХ
ЖУРНАЛ „НОВІ ДНІ“!**

ІДЕОЛОГІЧНО-ПРОГРАМОВЕ СЛОВО МИТРОПОЛИТА ВАСИЛІЯ

...Молодь кожного народу, а нашого українського народу зокрема, відіграла важну роль в житті рідного народу. Молодь є тим чинником-сполучником, що в'яже минуле з сучасним і передає майбутнє. Наша молодь, отримавши релігійні і національні скарби, має передати їх майбутнім поколінням. Так робила молодь протягом нашої тисячолітньої історії, від часу охрещення нашого народу в Святу Христову Православну віру святым Володимиром до нинішніх часів. Це вона, наша молодь, брала батьківське духове й матеріальне майно, берегла його, і помноживши, передавала його своїм дітям, онукам і правнукам. Таку тяглість з роду в рід благословляє наша Українська Православна Церква. У такій тягості рідного коріння Церква знаходить свою динамічну силу.

Динамічну силу наша Церква в Канаді знаходить в її місійності. Пригадую, як один священик сказав до митрополита Іларіона: „Владико, ми вже маємо митрополію, добре зорганізовані громади, чи потрібно нам турбуватися місійними справами?“ Відповідь митрополита Іларіона була: „Сину, Церква ніколи не перестає бути місійною, бо в місійності проявляється дух чину, вияв віри в акції.

Місійність — це одне із важливіших завдань нашої церкви, шукати, знаходити наших людей, що, з різних причин, позбавлені знання про свою Церкву, стоять осторонь. Завдання Церкви є спасити тих, що хитаються у вірі — приводити їх до Господа в колі рідного народу. Усвідомлювати тих, доля яких кинула в дальші від наших громад місця і привернути їх на лоно рідної Церкви. Коли наша Церква того не робитиме, то це використають сектанти, які докладають багато зусиль, щоб приєднати їх до себе. Дух місійності найсильніше панував в нашій Церкві в початках її відродження. Священники і миряни дійсно наслідували св. апостолів у цій ділянці.

Наши негативи у наших спокусах. Дуже нездоровим явищем є, коли духовні або миряни захоплюються новітніми скрайніми рухами, які діють на шкоду нашої Церкви. Я маю на увазі такі рухи: харизматизм, пан-православіє. Пан-православіє є проти всякого національного характеру Православних Церков, а це загорожує їхньому існуванню, включно з нашою Церквою. Православна Церква Америки (ОСА) поширює свої впливи і в Канаді. Церква ОСА — це твір Московського Патріярха, завданням якого є ліквідувати національність. Будьмо свідомі того, що ці нові рухи відривають молодь від їх рідних Церков, а теж від рідного національного кореня, від дому, родини.

Тож, всякі псевдо-релігійні, або й нерелігійні ідеї, що проявляються в модерному часі в різних

людських мудруваннях для нашого духовного і національного знищення — треба старанно і розумно поборювати.

Треба бути собою, плекати в собі і в серці наших дітей свідомість, що Єдина, Свята, Соборна й Апостольська Православна Церква, до якої належить наш народ — це основна твердиня Божої Правди в світі, і достойно берегти цю істину, яку ми передіяли від наших попередників, та маємо передати ненарушену нашим наступникам.

Дальша динамічна сила нашої Церкви є в жертвенності її вірних. Усі матеріальні і духовні здобутки нашої Церкви і нашого українського суспільства поза межами України — постали в наслідок нашої української жертвенності. Ми в Канаді горді з своїх здобутків — прекрасних церков, інститутів, колегій, священичих резиденцій та просторих модерних автодорій.

Це є велика заслуга вірних на місцях, але наші місійні потреби вимагають великих коштів, за які відповідає провід Церкви — видання „Вісника“, радіо-програма, утримання Місійного відділу при Консисторії і т. д. Без жертвенности наших вірних Провід не є в силі стояти на висоті своїх завдань. У цей час перед ювілем 1000-ліття хрещення України, з наміченими проектами, треба надзвичайно відзначуватися кожному великою та щедрою жертвенністю.

Я згадую, що родина, то „мала Церква“ і початки виховання дитини починаються в „малій Церкві“. в домі родини. Нехай родина буде в центрі нашої уваги. Робімо все можливе, щоб моральності і релігійності зростала в наших родинах. Спрямовуймо всі наші думки і дії в християнізації нас самих і наших дітей. Робімо все можливе у наших громадах, щоб якнайменше було безпідставних розводів та мішаних подруж.

Перед нами велике святкування: тисячоліття Хрещення нашого народу в Святу Христову Православну Віру і 1000-ліття існування Української Православної Церкви.

Ювілей 1000-ліття Хрещення України в Святу Православну Віру має для нас і нашої Церкви велике значення. Це є акт Божого помислу, який дав нашому народові християнську душу та вказав йому створити своє питоме Українське Православ'я з центром у городі Києві. Воно вказало українському народові його історичну місію серед великих народів.

Тому треба приспішити всі наші готовання до цього великого свята. Треба дати максимум нашого зусилля у праці і фінансах.

На нас лежить обов'язок дбати про дальнє розбудування нашого церковно-національного життя. На нас лежить обов'язок підносити церковну і національну освіту. Цю нагоду дає нам свободолюбна країна Канада. Дбаймо про нашу єдність серцем і душою, так, як про це дбали християни в початках організації Церкви.

Будьмо свідомі того, що той народ достойний свого життя і буття, який не дробиться, не розбі-

гається в погоні за чужими правдами, а свою правдою і спільною братською працею творить своє життя, стає ковалем своєї долі, свого щастя. У цьому криється динаміка нашого існування.

Тож з приводу цього XVII Собору нашої Святої Церкви, в наших серцях зложімо перед Спасителем Христом, тверде приречення вірnosti Йому — міцно і непохитно стояти на сторожі релігійно-національних скарбів, переданих нам нашими попередниками і передати їх нашим нащадкам. Цього можна сподіватися, коли будемо виховувати молоде покоління під аксіомою, яку часто голосив митрополит Іларіон, що „через службу народові — служити Богові“.

Любімо свою Церкву і словом, і ділом, і цілім нашим життям.

Будьмо свідомі нашої відповідальності перед Богом і нашим народом. Словами апостола Павла, кличу: благаю Вас, Отці, Брати і Сестри, „пильнуйте, стйтіте у вірі, будьте мужні, будьте міцні, хай з любов'ю все робиться у вас“.

Нехай же вседіюче Боже благословення буде на нашій праці на добро нашої Святої Церкви та українського народу.

Отож з піднесеним серцем продовжуйте дальші світлі сторінки в історії нашої Святої Української Православної Церкви в Канаді на користь і на спасіння наших душ і на спасіння нашого народу та на славу нашого спасителя Ісуса Христа, вічного Голови нашої Святої Церкви.

ПОСВЯЧЕНО ПЛОЩУ ПІД БУДОВУ НОВОГО КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРУ

У неділю, 1-го червня ц.р. на оселі „Київ“, що біля Торонто, відбулося вроцісте посвячення площа під будову Українського культурного центру св. Володимира. Ця вроцістість почалася архиєрейською літургією з участю митрополита Василія, який підкреслив велике значення будови Культурного Центру, закликав присутніх до жертвенности і сам пожертвував на будову 500.00 дол. Серед інших більших жертвовавців треба згадати бодай кредитову кооперативу „Союз“ (50,000.00 дол.). Будівельний Комітет під проводом інж. Ю. Охрима (30,000.00 дол.) і п. П. Степуру (5,000.00 дол.). Розбудова Культурного Центру в „Києві“ — це найбільший проект у Канаді в 1000-ліття хрещення України-Русі й треба сподіватися, що наші громадяні належно його підтримають.

ПАМ'ЯТІ О. ПЕТРА АРХАНГЕЛЬСЬКОГО

Час іде невпинно, згладжуєчи в пам'яті зустрічі на життєвому шляху, але деякі особистості залишаються десь в глибині душі назавжди. До таких дорогих особистостей у мене належить отець ПЕТРО АРХАНГЕЛЬСЬКИЙ.

В пам'ять дорогоого от. Петра Архангельського надсилаю на пресовий фонд „Нових Днів“ \$30.00.

М. Мошинський

ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

(Промова на святі 22-го січня в Торонті)

Високодостойний пане Господарю, Ваша Ексцепенціє Преосвящений Владико Ізидоре, всесченіші Отці, пані Добродійки, представники різних організацій, дорогі наші Вояни, дорога святкова патріотична українська громадо!

Сьогодні, цього вечора, відзначаємо велику подію в житті українського народу — його державність і соборність, відзначаємо великі роковини українського державного відродження. Подію цю я називаю Великоднем українського народу. Це українська Пасха. Це ж тріумфальний перехід з московської неволі і смерти до невмирущого духовного і державного життя.

Життя народу нераз відзеркалюється в літературі і в піснях його. І я зачитаю ту пісню, яку ми повинні ще далі співати:

„Вже більше літ двісті, як козак в неволі
Понад Дніпром ходить викликує долю:
Ой, вийди, вийди із води,
Визволь моє серденько із біди.

Не вийду, козаче, не вийду, соколе,
Бо рада б я вийти та сама в неволі,
Ой, у неволі, у тюрмі,
Під московським караулом у ярмі“.

Як багато говорить ця пісня! Колись наш народ мав свою державу, переживав великі й світлі моменти у своїй історії, але аж після 250 років неволі голосно заграли дзвони київську мелодію українського самостійного життя і немов чарівними, голосними звуками повторювали віщи та правдиві слова нашого великого генія і пророка Тараса Григоровича Шевченка: „І неситий не виоре на дні моря поля, не скує душі живої і слова живого“.

Святкова Громадо! Воля і свобода — це святі слова, це нерозривні частини нашої душі. Бог дав людині душу, розум і свободну волю. „Де дух Господній, — каже апостол Павло, — там воля“. І цю волю можна приспати, можна притупити, можна скасувати, але її неможливо ніколи, ніколи знищити. Вона чекає відповідного моменту, і тоді проявляється у повній своїй красі і силі. І свята воля проявила себе актом проголошення Четвертим Універсалом Української Центральної Ради 22 січня 1918 року на Софійській площі у Києві такими словами: „Народе України, твоєю силою і волею стала на українській землі вільна Українська Народна Республіка. Віднині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною суворою державою українського народу“. А 22 січня 1919 року проголошено соборність Української Республіки, і в цьому проголошенні брали участь умандовані представники українських земель: Буковини, Волині, Галичини, Закарпаття, Наддніпрянщини.

Із цією датою здійснилися віковічні прагнення українського народу, який за ідеали волі і самостійності пролив так багато крові і приніс так багато жертв. 250 років страшної московської неволі, неволі „під московським караулом“, русифікації, нищення всього того, що українське: мови, традиції та всього, що нагадувало б окремішність українського народу та української православної церкви. Після Переяславської угоди 1654 року, яку підписав з Москвою в ім'я вільної української держави гетьман Богдан Хмельницький проти тодішнього наїзника Польщі, Москва використала цю угоду для себе. Московські війська стали вдиратися в Україну і касувати її вільне життя. Роззброївші козацьку силу, вони скоро запанували на неї землі. Та не скоро могла Москва запанувати над твердинею душі українського народу і його святою Церквою. Українське духовенство зі своїм митрополитом Сильвестром Косовим на чолі ставило Москві сильний опір і не підчинялося Московському патріархові. Тоді Москва при допомозі турецького уряду ніби-то купила собі право від Царгородського патріарха до Української Православної Церкви. Це був фальшивий і незаконний акт, якого пізніше осудив патріарх Григорій 7-ий. Акт опанування Москвою Української Православної Церкви 1686 року, себто 32 роки після Переяславського договору. Церква всіма силами боролася за свою волю, разом з українським народом та, позбавлена усіх вольностей, перебувала в неволі 235 років, до часу її відродження в 1921-му році.

Святкова громадо! Ми святкуємо оцю велику дату 22 січня 1919 року — соборність, і коли ми вживаемо це слово „святкуємо“, що ми фактично й робимо, ми хочемо притягнути якнайближче цю подію, неначе тими побільшуючими склами, щоб ми могли підійти і немов картину бачити те, що проходило того дня. Я шукав, як би я міг це зробити. Я почав переглядати матеріал і мені попав „Літопис Червоної калини“, а там написаний прекрасний спогад сотника Січових Стрільців Івана Юрієва. Я точно це переписав і хочу перечитати, бо це даст вірну картину того, що ми собі уявляємо:

„Торжество проголошення Соборності було назначене на 12 годину 22 січня і мало відбутися на Софійській площі. Цей день проголошений всенародним святом. 22-го січня школи були вільні від навчання, а в урядах, в інституціях — день, вільний від праці. Ціле місто прибрало святочний вигляд. Доми прикрашені національними прапорами, килимами й державними гербами. Всі державні, міські й земські установи були гарно вдекоровані. О годині 9-ї рано в усіх церквах відправляли Богослужіння. Перед 11-ою годиною виходять з усіх церков процесії, збираються на Софійській площі і займають призначенні місця. Так само прибувають на площу школи з прапорами й оркестрами, професори і організації. Вже від самого ранку народ зайняв усі вулиці, що спілкують з Площею. Відділ полової варти і командантська сотня під командою

штабу вдержує порядок, а вкінці зближаються військові частини, що мають брати участь в дефіляді. Біля пам'ятника Хмельницького окремі місця займають штаб Осадного корпусу, члени Трудового Конгресу, члени Національного Союзу, дипломатичний корпус і вищі старшини армії УНР, члени міської управи і інші. О 12-ій годині у полуночне прибуває на площу Директорія, Рада міністрів і галицька делегація. Грімким голосом читають грамоту злуки: „В імені Української Народної Республіки проголошує Директорія велику подію в історії українського народу — з'єднання в одну суверенну народну республіку“. — чути поодинокі слова:

„Віднині зливаються в одно віками відділені одна від другої частини України, віднині український народ визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі змагання своїх синів для створення нероздільної української держави на добро і щастя українського народу“. Відтак відслужено короткий молебен, закінчений „Многоліттям“ українському народові і урядові, а диякони в чотирьох кінцях площа глибокими басовими голосами проголошують грамоту народові“.

Українську республіку на території України визнали як самостійну державу Англія, Франція, (де факто), Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія, Туреччина. Але створена волею українського народу, справді вільна, народоправна українська держава не могла втриматися проти ворожих сил червоної і білої Москви та деяких західних сусідів.

Ой, то зажурились стрільці січові,
Як Збруч-річку проходили,
Хоч скільки народу впало за свободу, —
Встоятись не було сили.

Яка ж ця пісня! Дорогі наші воїни, присутні, що слухаєте моїх слів, — Ви заслуговуєте на велику пошану від мене і від цілої цієї громади, бо ви готові були пролити свою кров, ви готові були на смерть, щоб здобути волею народу оту державу, яку від нас забрали. У вас було одне, як співається в пісні:

„Вірність і любов до краю
Я присяг tobі давно,
Все, чим живу, все, що маю,
Все для тебе, Вітчино.“

Це був ваш клич, це було ваше завдання. І ви його яскраво виконали. (Довготривалі оплески).

Після майже безперервної трилітньої війни, в якій загинуло багато нашого вояцтва, пролилось багато молоденської української крові, уряд Української Народної Республіки і рештки героїчної армії на чолі з головним отаманом Симоном Петлюрою мусіли покинути рідну землю, а Україну було поділено поміж чотирма державами. А після Другої світової війни майже вся українська територія опинилася в межах Советського Союзу, під совєтською Москвою. Українська Народна Республіка не втрималася. Завеликі були сили ворога, який ще отримував допомогу від інших, а молода українська держава мусіла сполягати тільки на своїх власні сили. У світлі таких обставин треба

справді подивляти героїчну боротьбу українського народу. Ця боротьба, зазнавши великих втрат, не увінчалася успіхом, але вона засвідчила перед світом, що вікова неволя не пригасила і не вбила прагнення українського народу мати свою власну державу, незалежну державу, державу на своїй власній землі, державу, яку нам украли, чи, властиво, прийшли і поробили себе господарями. Ця боротьба засвідчила, що гарячі бажання мати свою власну державу походять з глибин душі народу і що жодна сила не відверне український народ від цього прагнення, від цього гарячого бажання.

Неначе як після довгої сльоти-негоди все оживає і радіє від теплоти ясного сонця, так після довгої неволі зрадів був український народ, коли розпалася царська Росія (чи царська імперія) в 1917 році і наш народ почав відновляти свою самостійну державу, своє самостійне життя, і повстало самостійна Україна, і народ почувся господарем на своїй землі. Та недовго довелося радіти самостійним життям. Знову насунулись червоні хмари більшовицької навали і закрили нам українське сонце. Україну знову поневолено, поневолено москалями вже не білими, але червоними, які стали продовжувати колоніяльну політику царського режиму новими підступами, брехливими методами, насильством і визиском. Щоб закріпитись в Україні, яка жила спогадами недавно воскреслої самостійної і соборної держави і продовжувала ставити опір більшовицьким окупантам, Москва встановила свою владу на Україні під назвою Українська Радянська Соціалістична Республіка, що мала б заступати Українську Народну Республіку, яку повалили. Спочатку у спокою залишили відроджену Українську Автокефальну Православну Церкву та почato проводити українізацію, але це зроблено лише з метою, щоб виловити ту інтелігенцію, яка була в проводі народного і релігійного життя. Жорстоко і криваво розправившись з українською інтелігенцією, більшовики зліквідували відроджену УАПЦеркву, а її єпископат-митрополит Липківський, 30 єпископів і архиєпископів, та 1500 священиків і тисячі вірних віддали своє життя у тортурах і муках або були розстріляні. Безбожна влада взяла собі за ціль згладити з землі українську націю. Безбожна влада вирішила і виконала — замучила понад 7 мільйонів людей господарської кляси, що представляли тоді національну субстанцію України.

Чи змінилась Москва до українського народу та його прагнень на протязі часу до сьогоднішніх днів? Ой, ні! Москва, як колись, так і в сьогоднішні дні старається нищити й ліквідувати все, що українське: нищить українську мову та ліквідує всіх тих, що проявляють якусь хоч маленьку частку національного або релігійного духа. Кати знищили Українську Православну Автокефальну Церкву у 30-х роках, жорстоко розправились і з Українською Католицькою Церквою в 1946 р. і заступили їх московським православієм.

Ми мусимо усвідомити, яке страшне лихоліття пережив і ще переживає український народ під

владою безбожної Москви. Ми маємо докази, що маси українського народу живуть в Україні тими ж думками і прагненнями, що й ми тут, на волі, живемо. Тільки вони не мають права відкрити уст своїх, щоб комусь сказати, бо один одному вже не вірить, бояться, що може хтось зрадити, але вони вірять, що таки прийде час для визволення, вірять у перемогу правди над неправдою.

Атеїстична Москва не дарує нам і тут. От ми переживаємо велике незадоволення з приводу того, що недруги почали знеславлювати наш український народ у Канаді і в Америці. Це робиться з певним розрахунком. І ми мусимо ці речі знати. І тому, що такий нагін на нас є, ми повинні відповісти силою єднання, бо ми ж народ державний. В нас були світлі моменти держави за Володимира Великого і пізніше, ми також мали державу в 1917-1919 роках.

Які висновки ми повинні зробити для себе сьогодні з нагоди цього свята Соборності? Ми повинні усвідомити собі, що ми є державним народом, хоч ми не маємо держави, і ми мусимо поводитися так, як поводиться державний народ. Добрий державний народ шанує своїх провідників. Я не політик, я духовна особа, я понад політикою, так як і кожний епископ і священик мусив би бути. Але політики треба, бо політика дає різні погляди, перемінювання думок, а з цього виводиться щось доброго. Але коли йдеться українському народові про життя або смерть — це вже не політика. Там ми повинні забувати свою політику, а ставати плече в плече разом і бити противника, який лізе у не своє діло.

Святкова громадо, нехай цей вечір, нехай це свято, як і попередні, буде для нас тим підйомом до нашого народного єднання, щоб ми тут показали в Канаді й Америці, що ми у великих справах маємо одне серце, один голос і одну силу.

Я сьогодні говорив на маленькім прийняті, яке робили мені в катедрі св. Володимира. Я казав, що ми не маємо причини бути роз'єднаними. Я дав таїй приклад і я повторю його: ось є родина, є сини й дочки, вони подружаться, кожний має своє господарство, свій дім, і вони трошки різняться; у них господарство може трошки інше; але вони свідомі того, що вони діти одних батьків. І так повинні ми думати, що коли ми маємо своє господарство, ми його доглядаємо, але ми повинні бути свідомі, що ми є діти одного українського народу, бо нас в'яже тисячолітня культура, українська мова, література, наука, і ми є один народ.

Отже, нехай ця дата 22 січня, дата Соборності, нехай вона буде тією зорею, яка буде завжди освітлювати наш шлях для нашого народу і в Україні, і в діаспорі, кудою її іти, щоб не заломлюватися, а вірити в Господню силу, що ми переможемо і не — задовго таки постане українська самостійна держава. Дякую.

Василій, Митрополит

ДЕЛЕГАЦІЯ УРДП ВІДВІДАЛА МИТРОПОЛІТА МСТИСЛАВА

Відзначення ювілею 1000-ліття християнства в Україні, наступ ворожих сил на все українське і необхідність одного авторитетного національного центру були головними темами розмови делегації УРДП з владикою Мстиславом, митрополитом Української Православної Церкви в США й інших країнах.

Делегація УРДП, на чолі з її Головою проф. Михайлom Воскобійником, відвідала митрополита Мстислава в його канцеларії в Бавнд Бруці 26 липня 1986, щоб засвідчити свою пошану, лояльність і підтримку заходів Митрополита і Консисторії УПЦ у їхній плодотворній праці. Глибока пошана до УПЦ витікає не лише із її визначних досягнень, але також із постійного урахування нею вищих українських національних інтересів. Для успішного і ефективного відзначення 1000-ліття, як засобу відстоювання національних інтересів України, треба засвідчити перед своїми і чужими монолітність прагнень наших церков і всього громадянства. Всупереч цій потребі вже зарисувалися труднощі для спільногo святкування серед Церковних кіл і громадянства. Надіємося, що і наші брати-католики, а зокрема їхні єпархи, допоможуть перебороти ці труднощі.

Голова УРДП підкреслив бажання членства УРДП сприяти в міру своїх спроможностей дальшому розвиткові Української Православної Церкви, як також інших Церков, та сприяти співпраці між українськими Церквами у відзначені тисячоліття християнства, бо найвища національна рація вимагає такої співпраці.

Митрополит розповів гостям про успіхи й труднощі Української Православної Церкви, про цікаві й значущі зв'язки, про важливі видавничі заходи й пляні з нагоди тисячоліття, хоч і підкреслював брак кваліфікованих співробітників до різних ділянок. Зокрема турбує його брак необхідної кількості кандидатів для духовних семінарій.

Владика Мстислав висловив своє вдоволення візитою керівників УРДП та мило згадав про свої враження із розмов з діячами УРДП й висловив вдоволення, що серед активних керівників діячів Української Православної Церкви, її установ, та парафій знаходяться активні члени УРДП та ОДУМ.

Послуговування американською адміністрацією (ОСІ) зфабрикованими КГБ матеріялами проти українців, зокрема видача миряніна УПЦ Івана Дем'янюка на розправу в Ізраїль заслуговує на гострий осуд. Митрополит Мстислав зареагував найбільш гідно й речево в своєму листі до Президента Ізраїля на цю антиукраїнську кампанію порушення людських прав.

Владика Мстислав також жваво цікавився заходами консолідації українських політичних організацій на форумі Української Національної Ради. Голова УРДП насвітлив теперішній стан консолідаційних заходів, що їх проводять організації КУППО під головуванням Д-ра З. Городиського в стосунку до ДЦ УНР. Владика висловив переконання, що об'єднання всіх політичних сил потрібне щоб мати один автори-

СТАТУЇ СВОБОДИ США СТО РОКІВ

Тих, що приїжджають кораблем до східних берегів США в Нью-Йорку, першою зустрічає з піднятою з смолоскипом рукою статуя Свободи. Вона зображує молоду горду жінку з короною на голові, у довгій вільній туніці. Більше як рік острів з статуєю Свободи був закритий для відвідувачів, бо статую вбрали в риштовання для капітального ремонту та оновлення. 4 липня 1986 року дуже вро- чисто відзначили її сторіччя. По всій Америці переводилась інтенсивна збірка грошей на її ре- монт, що має коштувати понад 60 мільйонів доларів.

Статуя Свободи є подарунком французького на- роду народові США. Франція подарувала її, щоб відзначити довготривалу дружбу двох країн. За- вдяки великій і всебічній допомозі Франції, Аме- рика стала незалежною країною. Розбиті кайдани в стіл символічної статуї Свободи говорять самі за себе — кайдани колоніалізму порвані. На таблиці в лівій руці викарбувана дата „4 липня 1776“ — день незалежності США. Смолоскип у високо під- несеній правій руці, освічує дорогу до свободи і во- лі. Статуя стала символом свободи і надії. Вона ви- творює почуття міжнаціональної єдності і згоди.

Ідея побудови статуї Свободи зродилася у відо- мого французького професора — історика та ін- терпретатора американської демократії Едварда Лабульє, що мешкав в той час близько Версалю, у Франції. В США тоді щойно замовили гармати громадянської війни. Едвард Лабульє на обіді в себе 1865 року, в присутності визначних гостей ві- домих в літературі, політиці та мистецтві, піддав думку щоб зібрати грошей і побудувати в століття США їм якийсь монумент — пам'ятник. Між при- сутніми на обіді був молодий скульптор Фрідрік Бартольді, який відразу захопився тією ідеєю. При наступній зустрічі Бартольді та Лабульє справа пам'ятника знову обговорюється. Лабульє радить скульпторові поїхати до США, ознайомитися там з державою та можливостями побудувати спільно відповідний пам'ятник, гідний обох країн-Франції і США.

В думках скульптора роїлося багато різних тетній політичний центр.

Зустріч із Владикою пройшла у винятково дружній атмосфері. Владика побажав, щоб такі зустрічі для обміну думками й інформаціями відбувалися частіше. Гості з приемністю подякували зверхникові своєї церкви за гостинність та за увагу до думок і побажань провідників УРДП.

(І.С.)

проектів. В'їжджаючи кораблем в Нью-Йоркський порт, Бартольді побачив кілька островів. В його уяві виринула постать жінки з смолоскипом в руці на одному з цих островів.

Його французькі друзі одобрили проект Бартольді побудови статуї Свободи.

1875 року створено Французько-Американське Об'єднання під головуванням проф. Е. Лабульє. Французький народ мав побудувати статую, а народ США — п'єдесталь. У Франції почалася інтен- сивна збірка фондів на будову статуї. Влаштувались лотереї, концерти, виставки та провадились збірки щоб придбати 250 тисяч доларів на побудову статуї. Відомий Французький композитор Гуно написав пісню, присвячену статуї Свободи й вперше виконано її в Паризькій опері.

Гірша справа була з придбанням грошей на п'єдесталь. Гроші в США жертвували повільно й не радо. Одні казали, коли статуя має стояти в Нью-Йорку, хай Нью-Йорк і дає гроши. Чому ми, люди з інших міст, маємо допомагати поставити їм пам'ятник? Більшість преси в США була вороже наставлена до побудови пам'ятника. Комітет будови п'єдесталю звернувся з закликом до Нью-Йоркської ансамблей і до Конгресу США в справі зібрання грошей. Скарбник Комітету твердив, що якщо у скорому часі не буде зібрано принаймні 100 тисяч доларів, Комітет буде змушений відмовитися від подарунку французького народу.

У 1883 році Джозеф Пуліцер купив видавництво і газету „Нью-йоркський світ“. Він віддано взявся за пропагування на своїх сторінках, шляхетної ідеї французів. Д. Пуліцер переконливо твердив, що французький народ подарував статую Свободи всім американцям, а не якомусь містові чи штатові. В той час Філадельфія, Бостон, Сан Франціско і Клівленд пропонували американському комітетові не турбуватися за фонди, хай він передасть їм статую Свободи, а вони за свої кошти побудують п'єдесталь. Але Пуліцер не переставав бомбардувати американське суспільство. Він звернувся до учнів усіх шкіл США, щоб вони допомогли у переведенні збірки грошей. По Америці почали влаштовуватися вистави, спортивні змагання та мистецькі виступи. Дохід з них пересилався Комітетові побудови п'єдесталю. У Франції в той час статую вже скінчено й вона в скорому часі мала вирушити до США.

Фрідрік Бартольді мав перед собою нелегке завдання. Побудувати пам'ятник з матеріалу, що приставився б сильним океанським вітрам, не піддавався реакції солоно-насиченого океанського повітря й був м'який для скульптури та гарного вигляду. Він вибрал для статуї — мід, а для скелету — сталь і залізо. Скелет для статуї виготовив відомий французький інженер Густав Ейфель, який пізніше побудував відому Ейфельову вежу в Парижі. Бартольді зробив спершу маленьку статую. Його мати була йому за модель для зображення обличчя статуї, а його наречена, яка стала пізніше йому дружиною, моделем тіла — постаті. За зразком малої статуї зроблено кілька більших. Між іншим одна з них більших і тепер прикрашує найкращий в Парижі Люксембургський парк.

Для вироблення статуї Свободи зужито більше як триста великих мідних листів. Чотири залізні стовпи, вмуровані в основу п'єдесталю сполучені багатьма перетинками. З цих чотирьох стовпів відходить багато малих відгалузок і кожна з них тримає мідну зовнішню частину оболонки постаті. Кожний лист міді, що творить форму одягу чи обличчя, укріплений заліznими перетинками, даючи 151 футовій статуї небувалої кріпкості.

4 липня 1884 року, після десяти років праці, статую Свободи передано в Франції міністорові США Мортонові. У січні 1885 року статую розібрали, позначивши кожну частину, і вклали в 214 спеціальних ящиків. Статуя важить 450 тисяч фунтів або 225 тонн і має 100 тонн міді та 125 тонн заліза. 17 липня 1885 року корабель з ящиками статуї Свободи вплив у нью-йоркський порт.

Хоч статуя Свободи вже була в Америці, п'єдесталь для неї ще не був скінчений через брак фондів. Але вже сама присутність статуї на американському континенті збільшила число жертвовавців. І архітектор п'єдесталю Річард Гант відновив над ним працю. На п'єдесталі вириті такі слова письменниці Емми Лазарус:

„Дайте мені ваших втомлених, вбогих,
Юрби стривожених, що прагнуть волі,
Покинутих на ваших многолюдних берегах.
Пришліть іх, бездомних, покривджених до мене,
Я піднесу їм мое сяйво при золотих воротах.

Серединою статуї Свобода проходить двоє сходів та один елеватор. В середині голови статуї є обсерваційна платформа двісті футів над поземом води. Коло тридцяти глядачів може вміститися довкола 25 віконець в короні статуї. Драбина до смолоскипа правою рукою простяглася 42 тути вгору.

Острів, на якому стоїть статуя Свободи має неменш цікаву історію. Він мав багато різних власників і назв. Індіяни називали його маленьким островом, бо при в'їзді в порт він був найменший з кількох. Пізніше його називали Велика Устриця, острів Любови, Бедло, Кеннеді, Корпорації, а 1956 року Конгрес США затвердив нову назву — острів Свободи.

Цим островом, що має близько 12 акрів землі, спершу користувалися індіяни. Пізніше на нім ізолявали хворих на віспу та інші переносні хвороби. Коли його купив А. Кеннеді він мав там літню дачу. Після нього острів містив тюрму, обсерваційний пункт в час війни з Англією 1814 року, шпиталь та був островом — маяком. Вкінці він був перетворений на оборонний острів. На нім збудували для гармат одинадцятимінне зіркоподібне укріплення, яке потім й використали, як частину цілості статуї Свободи. Стіни цієї кріпості, яку називали кріпостю Вуда, мають більше як 20 інчів товщини. Посередині кріпості вріс глибоко в ґрунт величезний камінь, що став частиною п'єдесталю. І тому кажуть, щоб звалити статую Свободи, потрібно такої сили щоб перевернула цілій остров.

П'єдесталь скінчили та поставили на нього статую Свободи 28 жовтня 1886 року. На відкритті статуї були присутні високопоставлені особи уряду США і Франції. Скульптор Бартольді в смолоскипі потягнув шнур і трикольорове полотнище французького прапора зсунулося, відкриваючи обличчя статуї. Президент США Грувер Клівленд прийняв подарунок французів. В своїм слові подяки він сказав такі слова: „Ми ніколи не забудемо, що Свобода знайшла собі місце осідку в нас, і тому її вибраний вівтар ніколи не буде занехаяний“. Тієї першої ночі, перший раз запалав смолоскип — символ демократії, свободи, рівності і справедливості.

ТОРОНТО ВІТАЛО ГЛАВУ УКЦЕРКВИ

У неділю 15 червня владика Ізидор вітав первоієрарха УКЦеркви кардинала Мирослава Любачівського на святкуваннях єпархії, що відбулися на площі Канадської Виставки в Торонто в присутності трьох тисяч людей. Після архиєрейської Св. Літургії, кардинал Любачівський закликав вірних всебічно підтримувати УКЦеркву в Галичині, яка діє там підпільно.

ЧЕКАННЯ І ЗНЕВІР'Я, ТРИВОГИ І НАДІЙ...(ІІ)

(Початок у попередньому числі)

Збираю квитанції та розписки, несу до дому-правління. Голови нема зранку. Вдень також, кажуть, в райвиконкомі на засіданні. Наступного дня він у райкомі. Замісник відмовляється дати довідку. Лише на третій день впіймав того голову. Навмисне довго передивлявся подані папірці, викликав ту дівчину-техніка, вона підтвердила правильність квитанції, ще раз кудись з цього приводу дзвонив, нарешті підписав ту розпрокляту довідку!

Крім неї потрібна була ще квитанція з банку про сплату вартості візи. Нам належало заплатити, здається, по п'ятсот карбованців за право виїзду за кордон на постійне. Заплатили, віднесли всі документи полковникові.

Процедура вручення виїзних віз відбувалася без урочистостей, як того, по щирості кажучи, ця історична подія заслуговувала. Однак, елемент серйозності моменту відчувся, тільки-но ми з дружиною зайшли до кабінету начальника. За широким міністерського розміру столом сидів у парадному мундирі полковник Давидов, а збоку за продовгуватим столом, що творив разом з головним столом літеру Т, сидів молодий чоловік у цивільному вбрани, зовсім не знайомий мені. На наше привітання обидва членко відповіли, полковник запросив сісти до стола саме проти того цивільного, і той мило всміхаючись, почав вести бесіду зі мною, яка звелялася до докорів типу: „Як же це ви, шановний, який в країні цілком заслужено мав те-то і те, якому країна дала те-то і те, для якого те-то і те ... і який незрозуміло чому ... куди і навіщо?... як ви можете зважитись?... та чи не дорогое для вас усе?“

Я слухав і злість розбирала мене. Намагаюся стримувати себе, кажу: „Пробачте, ми прийшли сюди на запрошення товариша Давидова. Хто ви такий, нашо ви тут? Та ще й такі запитання мені ставите? Та ви знаєте...“ Що саме, я не встиг до кінця договорити, бо в цю мить моя дружина так наступила під столом на мою ліву ногу, що я вмить прикусив язика. Той кагебіст знітився і теж замовк. Полковник, не підводячіся з крісла, широким жестом подав нам візи. Ми взяли, подякували, попрощались і вийшли. Власне, вибігли. Я ледве встигав за дружиною, шкандибаючи на ліву ногу.

Ну, і перепало ж мені потім од дружини! Вона була переконана, що за таку зухвалу поведінку наші візи там же були б порвані на шматки, а нас відразу б запроторили до в'язниці. Я, як годиться, не перечив дружині. Жінки завжди праві. Особливо тоді, коли справа кінчается добре.

Проте, до щасливого закінчення справи ще лежав довгий і непростий шлях.

„НОВІ ДНІ“, вересень 1986

Заходилися остаточно розпродувати бібліотеку та меблі. З меблею, нам необхідною до останнього дня, домовилися з покупцями про день, коли вони зможуть її забрати. Так що нам до останнього дня було на чому спати і сидіти за столом, і гостей приймати. Правда й надалі дуже обмежене коло друзів знато про наш виїзд. І який він має характер? Але чутки носилися в повітрі. Особливо після того, коли дружині моїй потрібна була довідка з канцелярії театру, в якій вона давно вже не працювала що до неї нема жодних матеріальних претенсій. В ній обов'язково мало бути зазначено, для чого видається вона. Обмежилися „в зв'язку з виїздом за кордон“. Коли хтось її запитав, що це означає, дружина спокійно відповіла: „А ми не вперше подаємо такі заяви. Якщо цього разу не відмовлять, поїдемо.“

В ці дні дійшли вісті, що харківський театр мав намір відновити постановку моєї музичної комедії „Червона калина“, а хтось на засіданні художньої ради сказав: „Так його ж син виїхав до Ізраїлю!“ П'есу відклали. Але найпікантніше було те, що за тиждень до нашого виїзду ми прочитали в черговій програмі центрального телебачення, що в неділю 25 лютого (в день нашого від'їзду) на всю Україну передаватиметься „Червона калина“ в постановці Миколаївського муз.-драмтеатру! Оце так, — думаю, — сюрприз на прощання!

Така химерна ситуація тривала весь час наших готовувань до від'їзду. Не знаю, чому ніхто про це нас не розпитував. Можливо, нікому в голову не могло стукнути, що „соколи відлітають назавжди“. А може знали, та справді були переконані, що таким птахам не дадуть крил? Я таку думку відкидав, оскільки на руках ми мали візи. Проте майже в останній день мене один приятель, досить обізнаний у підступних діях влади, налякав, натякнувши, що в цій чудовій країні все можливо... А мені згадалися випадки, коли буквально з вагону потяга знімали сім'ї, відбирали візи і ... Куди далі податися, якщо квартиру ми здали, з працею розрахувалися, всі гроші витратили, пашпорта позбавлені?

На право виїзду з СРСР досить було візи харківського ОВІР'у. А для в'їзду і проїзду через територію західних країн потрібні візи відповідних амбасад. Для одержання їх слід іхати до Москви. Пам'ятаю, це був знову ж таки наш щасливий день 13 лютого, я мав дві візи, — голляндського консула (амбасада заступала інтереси Ізраїлю) і австрійського. Транзитну польську візу одержав наступного дня. А ще день пішов на обмін дозволених ста карбованців на долари.

В Москві — „столице нашей великой родины“, — я вже був безпашпортним, безрідним космополітом. Ні один готель не давав дозволу поселитися бодай переночувати. Між іншими, така доля й тих осіб, що мали дозвіл на тимчасовий виїзд у гості до родичів. Вони зобов'язані перед подорожжю здати в міліції пашпорт і робилися вже „несоветськими“ людьми.

Про глум і знущання над ними в Москві мені ще раніше розповідали люди, які не тікали, а лише на

два-три місяці одержали дозвіл погостювати у США. Майже всю ніч їх ганяли від одного готелю до другого готелю, врешті під ранок дозволили поселитися в якомусь притоні, — при чому в гуртожитку, — матір в одному на десять душ, а син в іншому, в якому навіть ліжка для нього не знайшлося. Так і просиділи вони у вестибюлі готелю, поки пора було їхати в аеропорт. Приємна, просто розкішна подорож за кордон!

Мені теж не було куди йти, бо син уже в ті дні мешкав у Римі. Спасибі, друзі помогли. Вони також збиралися вилетіти з Союзу, тому охоче прийняли мене. Тим паче, я поміг ім, бо розповів про процедуру оформлення віз та інші справи.

У Москві я намагався розв'язати ще одну проблему, про яку в Харкові й говорити не стали. Річ у тому, що за довгі роки, починаючи з передвоєнних, у нас зібралося тисяч на двадцять п'ять облігацій різних державних позик. Я в Харкові зайдов до центральної ощадної каси і заявив примірно таке: „Ми з дружиною назавжди залишаємо країну Рад. Ми повністю розрахувалися з нею і маємо офіційну довідку, що ні копійки їй не винні. Тепер просимо державу розплатитися з нами. Ми їй позичили (назвав точно суму) і держава гарантувала нам повернення цієї позички. Прошу розрахуватися з нами“. Фінансист відповів: „Маємо інструкцію таких виплат не робити.“ Прошу показати, — кажу інструкцію. „Не дозволено.“ Назвіть, кажу, тоді хоча б номер цієї інструкції, хто і коли її видав. „Не маємо права.“ Таємниця, чи обман? Чому, пишаю, боїтесь показати документ, якщо він законний? Чиновник мовчить. Потім додає: — „Їдьте в Москву, може, там покажуть вам оту інструкцію...“ Для мене було ясно, що це абсолютно антизаконна дія органів радянської влади, по суті грабіж людей, привласнення чужих грошей. І робили вони це безкарно, бо хто з таких, як я, стане затікати судовий процес проти грабіжників, які залишили в чужу кишеню і витягли з неї гроші?

Так було і в Москві. Відмовили. Порекомендували здати облігації до ощадної каси. Для кого? Краще вже подарувати родичам, що лишаються, та близьким друзям. Так ми й розпорядилися з нашими капіталами. Правда, радянська влада щедро дала нам на дорогу: виплатила за шість місяців уперед пенсії. Цей благородний вчинок зробила хитро-мудро. Гроші ми одержали буквально за два дні до виїзду, а вивезти не можна ні копійки. Купити щонебудь путне не було де, то й тут довелося всіх родичів та друзів обдаровувати.

Наблизялися дні від'їзду. До спілки я вже давньо не ходив, хоча з приятелями зустрічався. Тоді ж попрощався з Василем Мисиком, який жив з дружиною недалеко від нас. З іншими тримав телефонний зв'язок. Декого повідомив про новину, яка іх так налякала, що вони потім забули мій номер телефону. Ну, хай і живуть собі спокійно, сказав я, — не стану турбувати і до спілки більше не піду. Через три дні виїжджаємо, — квитки до Бресту в руках. Але раптом пролунав телефонний дзвінок.

Секретарка Давидова схвилюваним голосом повідомила: „Віза буде скасована, якщо негайно не принесете довідку про те, що здали членський квиток спілки письменників і що до вас з іхнього боку нема жодних претенсій“.

Це трапилося в другій половині дня. Миттю написав три заяви, — до правління, до літфонду і до профспілки, — з проханням виключити мене звідсіль у зв'язку і т.д. Приходжу, ще застаю начальство: у правлінні замісника голови Віктора Лагозу, голову ради Літфонду Миколу Шаполова і когось з місцевому профспілки. Насамперед зайдов до Віктора, подаю заяву, кладу на стіл членський квиток. Він читає, дивиться ошелешеними очима то на мене, то на заяву і щось намагається сказати: „Як же ж це так...“ — „А хіба ти цього не знає?“ Мовчить. „Ти ж добре знав про моє бажання, — кажу далі. — Не раз і характеристики на мене писав. А вони, пригадуєш, звалися ще й рекомендаціями. Отож ти й рекомендував мене на поїздку за кордон. От я й скористався з цього...“ — „Ну, що ж, — він начальствено підвівся зза столу, — бажаю тобі...!“ I навіть потис руку, хоч і невідомо, якого добра він мені бажав. Проте я переконаний, що не кривив душою і зла не бажав. А що він потім на зборах говорив про мене, хай уже партія цінить його за відданість.

(закінчення в наступному числі)

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНГРЕС ВІДЗНАЧУЄ 10-ту РІЧНИЦЮ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНКСЬКОЇ ГРУПИ

Організація „Американці в Обороні Людських Прав в Україні“ (АОЛПУ) повідомляє що конгресмен Гас Ятран (Д-П) і конгресмен Вільям Брумфілд (Р-МІ) внесли до Палати Репрезентантів резолюцію ч. 332 в обороні Української Гельсінкської Групи.

9-го листопада 1986 буде відзначена 10-та річниця заснування цієї групи. Ця резолюція звертається до президента і до державного секретаря зробити натиск на советських провідників за звільнення всіх ув'язнених членів Української Гельсінкської Групи і дозволити їм емігрувати до країн вільного світу. Резолюція ч. 332 також вимагає щоби американський консул в Києві звітував акуратно про стан люських прав в Україні.

Члени організації АОЛПУ відвідували законодавців у їхніх бурах і переконували їх приєднатися до резолюції ч. 332. Також вислано листи до всіх членів Палати (433) з проханням підтримати цю акцію. Вже сімдесят конгресменів погодилися стати спонзорами. Це дуже велика скількість і виказує на успіх, але речники АОЛПУ додадуть всіх сил щоби дістати двісті спонзорів (200) в Палаті. Подібна акція буде переведена в Сенаті.

Любов ПАСТУШЕНКО

„ОСЯЯНИЙ ГЛИБОКОЛЮДСЬКИМ І НАРОДОЛЮБНИМ ЧУТЯМ“

До 150-річчя від дня народження
Сидора Воробкевича

Сидір Воробкевич (псевдонім — Данило Млака) — відомий український письменник і композитор, чия багатогранна діяльність мала в культурному житті Буковини другої половини XIX сторіччя небияке значення. Він справді був співцем буковинського краю.

Того часу Буковина й Галичина знаходилися під гнітом Австро-Угорської імперії. Місцеве селянство жило в злиднях. Багато бідаків, не маючи землі й роботи, шукали їх по світіах.

Прогресивніша інтелігенція Буковини й Галичини вела непримиренну боротьбу проти онімечення, обстоювала український правопис, прагнула розвивати культуру на народній основі. Серед найвидатніших представників демократичного напрямку в тогочасній українській літературі і музиці був і Сидір Воробкевич, творчість якого радо привітав Іван Франко.

Народився Сидір Воробкевич 5 травня 1836 року в Чернівцях у сім'ї священика. Навчаючись у Чернівецькій гімназії, хлопець привчився до гри на скрипці, а також ходити по селах і записувати народні пісні. „Народна пісня — це історія народу“, — говорив він. У 40-50-х роках українську мову у школах не викладали, тож Сидір вивчав її з уст самого народу, створених ним казок, переказів, пісень.

Після гімназії Воробкевич вступив до духовної семінарії в Чернівцях, де брав активну участь у хоровому й літературному гуртках. Закінчивши семінарію 1861 року, він одружився. Невдовзі поїхав працювати священиком у далекі гірські села, що розкинулися в Буковинських Карпатах.

Управа АОЛПУ звертається до всіх громадян українського походження з проσьбою докласти всіх сил і допомогти в акції ч. 332 законопроєкту. Примо писати, телефонувати і відвідувати бюро ваших законодавців і вимагати щоби вони стали спонзорами резолюції ч. 332. За інформаціями просимо звертатися до:

Americans for Human Rights in Ukraine
43 Midland Place
Newark, NJ 07106
(201) 373-9729

Воробкевич багато читає, захоплюється поезією Шевченка, повістями Марка Вовчка, Миколи Гоголя, підтримує зв'язок з галицькими діячами культури Яковом Головацьким та Богданом Дідичевським, які допомагають йому видати 1863 року перші власні вірші у львівському журналі „Галичанин“ під заголовком „Думки з Буковини“. Відтоді поезії, історичні думи, оповідання, гуморески С. Воробкевича друкуються на сторінках багатьох газет і журналів Буковини й Галичини.

Перебування у гірських селах дало змогу Воробкевичу вивчити життя, побут і звичаї буковинців. Спостереження письменника упродовж цих років втілювалися у його прозових творах. Так, в оповіданнях „Олена“ і „Суджена“ автор підкреслює соціальну нерівність героїв. У новелі „Ідилія“ вміщено велику кількість народних пісень та обрядів, які вперше на Буковині власноручно записав Воробкевич. У сатиричних оповіданнях „Вимуштуваній кінь“ та „Амброзій Остапкевич“ письменник висміює побут і характери сільських чиновників та дяків. 12 гумористичних нарисів написано про села Темносвітки та Безглуздівці. Серед кращих зразків романтичної лірики письменника поезія-балада „Вівчарева полонина“, у якій розповідається про любов вівчаря-легіні до лісової красуні-мавки. Одним з найкращих поетичних малюнків карпатської природи став його вірш „Ліс дрімає“.

1867 року Воробкевич переїздить до Чернівців, викладає хоровий спів у духовній семінарії, гімназії та дискалії (так на Буковині називали дяківські школи). Тут поет і композитор сповідає розгортає свою творчу, громадську і педагогічну діяльність, пише велику кількість поезій та мелодій до них.

До збірки „Над Прутом“ увійшла найкраща частина його поетичних творів (а іх він написав понад тисячу). У передмові до цієї книжки Іван Франко писав: „... в ліричних пісеньках Воробкевич являється паном своєї сили, розсипає багацтво життєвих спостережень, осяяних тихим блеском широкого глибоко людського і народолюбного чуття!..“

Багато поезій і пісень Данила Млаки — Воробкевича мали велику популярність на західноукраїнських землях. Не було музичних вечорів, де б не виконувалися його твори. Особливо улюбленими були серед народу пісні „Ку-ку“, „Рідна мова“, „Заграй ти, цигане старий“, „Там, де Татран круто в'ється“. „Над Прутом у лузі хатина стоїть“.

Лірична поезія Данила Млаки невіддільна від його мелодій. Слово й музика злилися воєдино. Любовні, колискові, прощальні пісні становлять найчисленнішу групу його пісенної спадщини. До другої групи відносяться патріотичні та козацькі пісні.

Для підвищення своєї музичної кваліфікації Воробкевич 1868 року іде до Відня, і через півроку, успішно склавши екзамени та одержавши звання викладача співу, знову повертається до Чернівців.

Відчуваючи брак педагогічної та методичної літератури для учнів, Воробкевич укладає співаник

для початкової школи, пише перші на Буковині українські музичні посібники з теорії музики й співу, читає лекції про музику та її майстрів, пише цикл статей про композиторів.

Сидір Воробкевич — автор багатьох хорів. Особливе місце в його хоровій творчості займає музика на тексти Тараса Шевченка, написана для чоловічого хору, — „Тече вода з-під явора“, „Думи мої“, „Вечір в Україні“, „Минають дні“, „Огні горяТЬ“. Є у Воробкевича хори на тексти Івана Франка, Юрія Федъковича, Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького. Найбільше хорів та солоспівів написав він на власні тексти — серед них особливо виділяється чоловічий хор „Задзвенімо разом, браття“, який виконувався як гімн.

Популярними були дуети композитора, інструментальні п'еси для фортепіано, скрипки й віолончелі, камерних ансамблів. Але осоbливого значення для розвитку музичної культури на західно-українських землях мали драматичні твори Воробкевича, які автор називав операми, оперетами, мелодрамами, музичними комедіями. Насправді це опера-водевілі. Всього їх було 18. „Гнат Прибу́да“, „Убога Марфа“, „Пані молода з Боснії“, „Пан Мандатор“, „Новий діврник“ — найбільш вдалі серед них. Вони виконувалися зі сцен галицьких театрів і користувалися успіхом. Крім того, Воробкевич написав музику до 15 п'ес різних авторів, зокрема до „Назара Стодолі“ Т. Шевченка.

У 70-80 роках Воробкевич стає ініціатором створення українського літературного журналу „Зоря Буковини“ і організатором товариства українських студентів „Союз“. У 1876 році він редактує літературний буковинський альманах „Руська хата“, який мав на меті об'єднати всі літературні сили Східної та Західної України. У 1884 році С. Воробкевич очолив перше „Руське літературно-драматичне Товариство“, яке сприяло постановкам у театрі українських п'ес.

Творчість Воробкевича високо поціновували українські діячі культури. В пошані вона і у нинішнього покоління, спадкоємців творчості „буковинського жайворонка“.

ВАТИКАНСЬКІ ШЕДЕВРИ МИСТЕЦТВА В ТОРОНТО

Від 3-го жовтня до 30-го листопада 1986 р. Національна Галерея Канади і Ватиканські музеї та бібліотека, при співпраці Мистецької Галерії Онтаріо, влаштовують виставку ватиканських мистецьких шедеврів доби Бароко.

Ця виставка відбувається в приміщеннях Онтарійської Мистецької Галерії в Торонті завдяки фінансовій підтримці корпорацій Нордерн Телеком, Алітала і міністерства громадянства й культури провінції Онтаріо. На виставці можна буде оглянути 49 експонатів — картини, скульптури, гоблени та медалі майстрів 17-го ст.

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

Анатолій ЩАРАНСЬКИЙ

МОЇ РОКИ В УВ'ЯЗНЕННІ

Найвідоміший радянський дисидент і політичний в'язень Анатолій Щаранський був звільнений в лютому ц.р. в наслідок договорення між президентом Р. Реганом і М. Горбачовим. В травні він прибув на візиту до США, бачився з президентом і дав перше ширше інтерв'ю для преси. Нижче друкуємо ті частини з його інтерв'ю, що можуть найбільше цікавити наших читачів. — Ред.

Запитання: Пане Щаранський, після Вашого дев'ятирічного перебування в радянських тюрмах і приїзу на Захід, що було тут для Вас найбільшою несподіванкою?

Щаранський: Велика любов, з якою зустрів мене мій народ в Ізраїлі. Також, хоч ми знаємо, що кожна людина — це окремий світ, проте в Радянському Союзі тяжко в це вірити, бо всі мусять думати там однаково. В Ізраїлі кожен, кого я зустрічав, дуже оригінальний: всі мають свої власні ідеї. З: А яке було Ваше найбільше розчарування від часу Вашого приїзду?

Щаранський: Досі я перебуваю в унікальній ситуації: кожен мене любить, тому тяжко бути розчарованим. Проте, я трохи розчарований фактам, що тут не розуміють Радянського Союзу. Тут думають, що там живуть за тутешніми правилами, хоч радянська система побудована абсолютно на інших принципах. Там немає індивідуальних осіб. Виявiti свою індивідуальність — там протизаконно. Кожна особа є частиною великого державного механізму. Влада там дивиться на людей, як на власність системи. Особа визначається тільки через цю систему, — силу, яка хоче диктувати світові.

В Америці закони захищають одиницю від держави. В Рядянському Союзі закони є знаряддям влади. Там не розуміють, що влада зловживає закони й тому дуже важливо, щоб кожна людина мала право рішати за себе де їй жити, що думати і що говорити.

З: Чи більшість радянських людей — це дисиденти в душі, які просто бояться висловити свою думку?

Щаранський: Багато людей у якісь мірі наставлені критично до радянського життя, можливо, більшість. Але я не вірю, що більшість населення СРСР хотіла б мати демократичну систему. Бачите, там традиційна форма думання, коли йдеться про авторитет „рідної влади“.

З: *Тож Ви вважаєте, що такі дисиденти, як А. Сахаров, який пробує реформувати Радянський Союз зсередини, змагаються за безнадійну мету?*

Щаранський: Так. В певному сенсі — це безнадійно. Я знаю А. Сахарова дуже добре, я пробував допомогти йому в контактах з (чужоземною) пре-

сою. Він бореться не тому, що вірить в успіх зміни системи, а тому, що його сумління цього дамагається. Єврейська еміграція — це єдиний правозахисний рух, що здобув частковий успіх за всю історію Радянського Союзу. І це тому, що євреї рішучі, мають підтримку єврейського народу в усьому світі, а Радянський Союз має свої економічні проблеми і потребує торгівлі з Заходом... М. Горбачов уперше висловився, що „коли ми не розв'яжемо наших економічних і технологічних проблем, то програємо битву з капіталізмом“... В Радянському Союзі технологічна революція ще в пеленках. Країна все ще залежить від величезної армії примусових робітників.

З: Скільки їх нараховується в тій системі?

Щаранський: Ніхто не знає докладно... Згідно з моїми інформаціями з різних джерел, в таборах перебуває приблизно п'ять мільйонів людей. „Хеміків“ (назва для кримінальних в'язнів, яким зменшили в'язничний строк в заміну за працю в небезпечних умовах біля різних шкідливих хемікалів), або „напів-рабів“ нараховують шість мільйонів. Вони живуть у спеціяльних гостелях і виконують спеціяльні роботи... Їх можуть відвідувати жінки, вони отримують листи і гроші. Це не табори, але і не вільне життя.

Також нараховують два мільйони людей арештованих, що чекають суду і висилки до таборів.

З: Скільки з цих 13 мільйонів — це політичні в'язні?

Щаранський: Дуже мале число. Існує також спеціяльна категорія 400-500 т. зв. особливо небезпечних державних злочинців. Таких, як я, так. Є ще кілька десят нацистських злочинців. Їх тримають разом з нами, а в основному — це люди такі, як я.

З: Що зробило з Вас активного опонента держави?

Щаранський: Все моє життя, атмосфера в моїй родині, що приготувляла мене до виїзду. Багато справ турбувало мене, особливо це подвійне думання. Рішаючою була 6-денна війна в 1967 р., коли я почав ідентифікувати себе з євреями й думати про антиєврейське наставлення в Радянському Союзі.

Черговою подією була, мабуть радянська окупація Чехо-Словаччини в 1968 р.

З: Чи Ви жаліли будьколи в тюрмі, що стали дисидентом?

Щаранський: Ні.. Я почувався набагато вільніше в тюрмі, ніж на волі в Москві. В тюрмі я міг говорити, що хотів.

З: Як КГБ змушувало Вас до співпраці?

Щаранський: Зі мною вони не мали багато надій... Я пройшов усі стадії знущань, не заломившись...

З: Чи дев'ять років тюрми змінили в чомусь Ваші погляди на життя?

Щаранський: Ні, але мій досвід став глибший. Я відчуваю життя набагато сильніше.

З: Горбачов інтелігентна людина. Чому після Чорнобильської катастрофи він не поінформував

світу про небезпеку й не просив допомоги, все приховати?

Щаранський: Якщо б він був аж такий розумний, коли не осягнув би найвищої позиції в радянській системі... А втім, хай би він був і геніальний — він лежав тієї системи.

З: Але ж ми повинні вести розмови з ними чи ні?

Щаранський: Так, але в такий спосіб, щоб нас не обманули... Совети підписали договори з президентом Ніксоном, але виконували лише те, що було вигідне для них... З теперішньою адміністрацією їм тяжче домовлятися, тяжче її обманути.

(За „У.С. Ньюс енд Ворлд Репорт“)

„Де тонко, там і рветься“

Ніна ТАРАСЮК

ЧОРНИЙ БІЛЬ ЧОРНОБИЛЮ

(Жалобний триптих)

Розгорілась Богданова
Розрита могила! —
Встань, Тарасе! подивися,
Що ж вона зродила...

Не гудуть ніякі дзвони
Й півні не співають! —
Українські легіони
Землю лиши згрібають...

Чи вивозять чорнозем?
А чи людські кости? —
Смерть червона без меча
Завітала в гості...

Роздимілася заграва
Полум'ям іскристим! —
І неслава України
Задимила місто...

Озирнулася навколо
І втекла в Европу. —
Знову доля України
Вариться в окропі...

„Світе тихий! краю милий!
Моя Україно!“ —
За що тебе підпалили?
Нащо спопелили?

Чи пустинею Сагари
будеш вік стояти? —
Малих діток яничари
Нам вивозять з хати...

Ніби життя їм рятують
І щастя бажають! —
Споконвічні вражі орди
Землю спорожняють...

„Ой Богданочку, Богдане!
Нерозумний сину!“ —
Подивися: твою матір
Неньку — Україну
Покалічену від кпинів
Кладуть в домовину...

Виглядає, що назавжди
Кладуть неньку спати! —
Бо хто ж прийде у Сагару
Воду добувати? —
Той і сам в степу загине
Чи згорить в дорозі...

„А тим часом перевертні“
Вивозять на возі
Все добро із України
В болота Карельські! —
Українці теж в дорозі
Віз тягнуть імперський!..

У Чорнобиль завітала
Розрита могила! —
Бо у мертвих розірвалась
Терпецька сила...

Може мертві запалили
Атомний реактор? —
Бо не мали більше сили
Над живими плакать...

Може Бог прийшов на землю?
Змилувався може??? —
То чому ж не підвалив
„Од можа до можа?“..

Розгорілась Україна
Димом у нестямі! —
Плаче, стогне солов'їна
Наша рідна мама...

„Сини мої на чужині
На чужій роботі!“ —
Розірвались тонкі пута
На радість сволоті...

Була тонко переткана
Там життя основа! —
Видно слізози розтопили
Іржаву підкову...

Розірвалась сталь залізна
Від тертя земного! —
Чорна правда виє грізно
Для народу всього...

Хто ж засипле нам могилу?
Хто посадить квіти? —
„Ще не вмерла Україна!“ (?)
Лиш хворіють діти

Примітка автора:

Рядки, що я їх вживаю в лапках, — це рядки Тараса Шевченка. Жалобний триптих віршового характеру написаний у формі звіту для самого Тараса Григоровича, як для батька українського художнього слова і українського національного пророка. Це і є сповідь у формі поетичного твору у римі самого Шевченка для підсилення актуальності проблеми звільнення України в самостійну державу.

Висловлюю містичну ідею Божого втручення в долю звільнення України самим Богом, а це є часом життя, а часом смерть, яка звільняє від усього і від усіх. Чи так допоміг Бог Україні? —

На це питання відповідь залишається в кожного своя, однак факт Чорнобильської катастрофи говорить сам про себе. Чорний біль українського народу тепер і є Чорнобиль і я хочу відгукнутись на події переболілої нашої української землі. Всі українці вболівають над цією катастрофою, отже я пишу звіт до Тараса Шевченка, щоб знав Тарас, що ми любимо Україну і вірні їй також у важкі трагічні дні.

Саме тут підходить до долі тих, хто відважився втрутитись в ритм наймитувань і щоб нікого не кривдити і не палити — вирішили підпалити самі себе, ніби, як це пишеться в „Гімні українських націоналістів“:

„Зродились ми великої години...
(я цитую найголовніше):

Солодше нам у бою умирати,
Ніж жити в путах, мов німі раби!“

Я теж розділяю долю тих, що так рішають проблему і приєдную свій голос до побратимів знедоленої Батьківщини нашої! Будемо брати приклад з російського братнього і сусідського народу, який говорить народну істину, як приказку: „Дорогу осіліт ідуць!“ Російську приказку вживаю, як вчителька для підсилення гостроти дійсності, а водночас сповіщаю, що Україна вже рушила в дорогу до звільнення... До якого саме? — це всеодно, але рушила до звільнення може хоч власної совісті. А це найголовніше... І знов, як росіяни, я бажаю Україні: „Ні пуха, ні пера!“ — тобто стопроцентної удачі тим, що рушили колесо в Чорнобилі!

Друкуємо цей жалобний триптих як пряний відгук збірної наболілої української душі на трагедію в Чорнобилі, хоч і не вповні розуміємо чи поділяємо містичний символізм авторки. — Ред.

Іриней ВЕРЕС

МАКАБРИЧНИЙ ТАНЕЦЬ

Із Києва по Чорнобиль
першо-травень все оздобив:
Із Чорнобиля йде чад,
а в Києві йде парад.

*В радіоактивнім чаді
всі крокують у параді,
бо це Леніна завіт
нам відкрив цей другий світ;
пояснив нам Горбачов,
як цей світ на нас найшов.
Ще й ударим гопака,
бо вже доля в нас така.
А Щербицький із трибуни
поведе нас до комуни.
Не питаем: як і де? —
бо в нас партія веде
у щасливе майбуття,
звідки нема воротя.*

МИСТЕЦТВО І МУЗИКА

Ю. СОЛОВІЙ

ІЗ ДОРІГ У СВІТ

Нью-йоркське радіо WNUS, 21 травня 1986 р. в програмі International Rostrum of Composers, передавало твір українського (так і сказано) композитора Станковича: „Третя камерна симфонія“.

В цій програмі передаються нові твори світової музики вибрані і запропоновані ЮНЕСКО різними країнами. Цим робом популяризуються нові музичні твори варти уваги музичного загалу, головно музичних ансамблів, виконавців та радієвих програм.

Не фахівцеві важко схарактеризувати нову появу, але якесь перше враження створилося: твір нашого композитора, народженого в Західній Україні, який студіював музику в київській консерваторії і був вже кількаразово відзначений і нагороджений на світових музичних фестивалях, є радше орієнтацій сучасного музичного центру, тобто — не крайньо авантгардний, як теж не консервативний. Позиція Станковича, якщо можна на підставі одного твору судити, подібна до позиції попередників — Сібеліуса і Шостаковича, творчість яких проходила поруч пробоєвої музики Стравінського, Веберна, Шинберга, Вареза, Бартока.

Все ж таки музика Станковича і ряду композиторів його покоління (Грабовський, Загорцев, Сильвестров, Скорик) — позитивний процес в українській музиці. Ці композитори творчо сприйняли новітні процеси в західній музиці: в їхній праці помічається прагнення бути учасниками і співтворцями цього процесу.

Але, на жаль, лише завдяки щасливим випадкам можемо на Заході почути плоди наших композиторів-новаторів на Україні, бо хоч їхні твори час-від-часу виконують музичні ансамблі поза радянським бльоком (навіть в ньюйоркському Лінкольн центрі) платівки і стрічки з їхньою музицю не легко роздобути.

Може з огляду на соціально-політичні заворушення

в Польщі, які привернули світову увагу, а може з огляду на „бомбастичну“ ефектовність одного з головних творів сучасного польського композитора Кжиштофа Пендерецького „Страсті за св. Лукою“, твір, який допоміг тоді молодому композиторові „вийти у світ“. Коли новіші покоління модерністів — взоруючись на музиці Веберня — послідовно оминають ефекти „великих емоцій“ (в роді „Реквієм“ Верді), — музику для популярного ужитку (платівки) К. Пендерецького на кожному кроці надибаєте. Але окрім цієї популярності Захід підходить до музики східного бльоку „в гумових рукавицях“ (навіть з центру, з Москви, не багато свіжого доходить на Захід).

**

Після першого знайомства з музикою Любомира Мельника завдяки програмі WNYC „Нова музика з Канади“ висловився здогад (**Сучасність**, березень 1985), що тут, мабуть, маємо діло з творчістю людини українського походження; після цього ця станція передавала інший твір Мельника, відмітивши українську національність композитора. Це, очевидно, щасливий випадок, який все ж таки свідчить, що люди у цьому радіо не затруєні поширеними в цих околицях упередженнями.

WNUS вирізняється широкою і багатою музичною культурою: тут почуєте музику всіх народів (з українською народною включно) і відомих, і менш відомих класиків; музику модерністів і музику щойно створену — зразки найновішої класичної музики.

Праця WNUS (на радіо FM-94) фінансується головно членськими вкладками, тому Управа і творці програм уважно прислуховуються до висловлених по-рад та побажань членства. Нам варто над цією можливістю призадуматись і поробити відповідні заходи. Справа інформації, а особливо популярної, стосовно наших справ у світових інформативних середниках постійно перебувала на барометрі, вказуючи кризу. Ця ситуація в останніх роках ще більше погіршується, перетворюючись в загрозливу потвору. Наша українська правда не така, якою її у світі мають, або ще гірше, залишають цей скрайок полотна (українська справа) не замальованим...

КОНЦЕРТИ ЛЮБИ ТА ІРИНЕЯ ЖУКІВ

В програмі відзначень Міжнародного року канадської музики поза межами Канади, канадське посольство у Франції влаштувало концерт українських піяністів з Канади, Люби та Іринея Жуків. Концерт відбувся 26 травня, в залі Сантр Безендорфер в Парижі.

У програмі концерту були твори для двох фортепіанів канадських композиторів Юрія Фіяли, Клермона Пепена, та Майкела Бейкера, твір українського композитора з Парижа — Маріяна Кузана, та твори Клементі, Й. Брамса, Б. Бартока і В. Лютославського.

Зокрема треба підкреслити європейську прем'єру творів українських композиторів — „Другої Сонати“ Юрія Філя та „Діяхронії“ Маріяна Кузана.

Люба та Іриней Жуки розпочали серію своїх виступів у програмі святкувань Міжнародного року канадської музики, концертом в Монреалі, 3-го березня ц.р., в програмі того концерту вони вперше виконали твори Юрія Філя, Грейгама Джорджа та Клермона Пенена. Восені ц.р. Жуки концертують в кількох містах Канади, зокрема в Кінгстоні, Гамільтоні, Лондоні, Торонто та в Едмонтоні.

МИСТЕЦТВО

КВІТИ КАТЕРИНИ БІЛОКУР

Наприкінці 1985 року минуло 85-літівід дня народження народної художниці України Катерини Білокур. Картини цієї простоти жінки з села Богданівка, що на Київщині, знають і люблять далеко за межами України. Тому так багато шанувальників її таланту зібралися у Державному музеї Українського народного декоративного мистецтва, де експонуються її малярські роботи, на вечір, присвячений пам'яті художниці.

„Ми прийшли сюди — люди різних уподобань, смаків, доль, діячі мистецтва і робітники, школярі і студенти, — сказав відомий сучасний український поет Іван Драч, — щоб іще раз доторкнутися до чистого, прозорого джерела мистецтва, яке увібрало в себе все найкраще, що зберігається в душі нашого народу. Катерина Білокур малювала квіти. Вони супроводжують людину від дня її народження. Проста жінка з невеличкого села принесла нам їхню довершеність, а з ними — красу й довершеність світу“.

„Дивлячись на її картини, — говорить дійсний член Академії мистецтва художниця Тетяна Яблонська, — не віриться, що їх намалювала жінка, яка не здобула професійної освіти. Не було у Катерини Білокур вчителів з живопису, ніяких художніх впливів на собі не зазнала. Вчитель у неї був єдиний: мати природа“.

Втім, послухаємо її саму:

„І я на матір-природу дивилась і в неї, багатої на фарби, тони і півтони, училаась. Там цвіте квіточка синя, а там — жовта й червона, там кущик травиці, гілка калини схилилась, а над нею хміль і переступень покрутися. Там фіялкові дзвіночки тихе-сенько вітром гойдаються, а там сині петрові батоги над пахущим чебрецем схиляються. І все це було чудово-чудово! І я передавала на свої картини — і теж виходило чудово!...“

Цей уривок з листа Катерини Білокур прочитав присутнім на вечорі член-кореспондент Академії наук України, секретар правління Спілки письменників України Леонід Новиченко.

„Катерина Білокур була чи не найосвіченішою в Богданівці жінкою, яка самотужки опанувала не тільки азі грамоти, а й виховала себе на творах

Співає Ніна Матвієнко. За нею — автопортрет Катерини Білокур. Олівець, 1950 р.

Тараса Шевченка, Марка Вовчка, Івана Нечуя-Левицького... І яких вершин сягнула на літературному терені — свідчать її листи. Вона володіла словом, як справжній майстер. Ці листи, як і її картини, розкривають велич душі Катерини Білокур. Якби вона не була великою художницею, то цілком імовірно, що могла б стати письменницею. Її листи надруковані в літературних журналах“.

„Для мене, — говорить відома співачка, народна артистка України Ніна Матвієнко, — Катерина Білокур — це уособлення душі моого народу. Вона, як і народна поетика Маруся Чурай, виспівувала цю душу в своїй творчості. Коли я вперше побачила її картини, то відчула, що вони немовби звучать“.

Композитор Леся Дічко створила одноактний балет, присвячений Катерині Білокур. „Перша частина балету, — це спогади Катерини про своє життя, — розповідає Леся Лічко. — Друга і третя розкривають внутрішній світ художниці засобами музики“.

Учасники зібрання мали змогу прослухати третю частину цього балету у виконанні студентів Київської державної консерваторії. А земляки Катерини Білокур, учасники фолклорного ансамблю, виконали українські народні пісні, які любила співати художниця. Директор Яготинського краєзнавчого музею Олександр Непорожній розповів про те, як зберігається нам'ять про художницю на її батьківщині:

„Коли створювався наш музей. — Катря подарувала нам декілька своїх творів, які започаткували експозицію її робіт. Зараз вона налічує понад сімдесят картин. Деякі з них подарували музею односельці Катерини, а також люди, з якими звела її доля“.

Не було нікого з присутніх на вечорі, кого б не сквилювали роботи Катерини Білокур, що були представлені на виставці.

Олександр Шевченко

„НОВІ ДНІ“, вересень 1986

МИСТЕЦТВО СТАРОВИННОГО ПЕРУ В ОБІЗДЦІ

(Канадська сцена) — Найбільша збірка старовинних перуанських мистецьких скарбів, які можна побачити в Північній Америці, під сучасну пору об'їждже канадські інституції.

Старовинні культури Перу зображають 120 експонатів, які репрезентують п'ять окремих перуанських культур, що покривають період часу від 1,200 років перед Христом до 1,400 років по Христі. Старовинні перуанці дали вияви своєї унікальної уяви світу на керамічних виробах, які відображають моральні вартості та релігійні переживання.

Ця виставка, що відкрилася в Новім Брансвіку та пер показана в музею Людини в Оттаві. У листопаді цього року виставку перевезуть до Йоркської університетської мистецької галерії, в Торонто, а в 1987-му році її покажуть у Вінніпезькому університеті та в Мистецькому музею Нікла, в Калгарах, Альберта.

ВИСТАВКА ТКАНИН У НІЯГАРА ФАЛЛС

Ніагара Фаллс — В Українському Мистецькому музеї Василя Курилика відбувається під сучасну пору виставка тканин, що триватиме до половини жовтня.

Виставка охоплює біля 50 експонатів українського ткацтва, виробів з Гуцульщини, Бойківщини та Підкарпаття. Показано старинні тканини подушки-пошивки з взорами на головних боках. верети, верітки, сердак, килими та унікальні тканини спеціально зроблені для бесаг-торб. Цікаво відзначаються ці тканини у формі незвичних для Гуцульщини орнаментів у крату велику і малу, яку можна присвати б Шотландії, але саме такі були їх вироби. По кратах і кольорах місцеві люди пізнавали свої села. Дуже цікаві експонати є з села Ферескуля, що на Гуцульщині.

Окремий відділ у виставці займають твори визначеного художника з Трускавця, Михайла Біласа.

Всі речі на виставку ласково випозичила зі своєї колекції пані Марія Вергун з Рочестеру.

Продовження з щоденника бл. п. Миколи Колянківського „Так будувалися фундаменти“ буде в наступному числі „Нових Днів“. — Ред.

„КОЗУБ“ У ТОРОНТО — НАПЕРЕДОДНІ СВОГО 30-ЛІТТЯ

Розвиток і успіхи в культурній праці кожної організації залежать від активності її членів, а ще більше від ініціативи людини, котра очолює управу.

Яскравим прикладом цього може служити період головування в Козубі оперного співака Михайла Голинського, який організував більше сотні ріжних цікавих вечорів, а опісля десятирічне головування піяністки Іраїди Черняк яка була промотором активізації культурно-мистецької праці в Козубі.

Мабуть подібні результати матиме в Козубі й теперішній голова художник Андрій Бабич. Зараз він

спрямовує свою увагу й енергію на відмічення тридцятиріччя, а також на видання ювілейної книжки „Альманах Козуба“.

Займаючи раніше в товаристві відповідальні позиції (касир, орг. референт, заступник голови), він ознайомлений з „козубівськими проблемами“ і виробив власний погляд як їх практично розв'язувати.

На першому пляні в нього підготовка до ювілейного відмічення в місяці грудні цього року.

Проблема складна бо з кожним роком помічається менше зацікавлення працею в різних організаціях, товариствах, включно з письменницьким об'єднанням „Слово“, а також в „Козубі“, де присутність п'ятдесяти чи сімдесяти осіб уважається успішністю вечора.

Потрібне детальне, уважливе розглянення причин цього стану, бо байдужість чимраз глибше запускає коріння у життя української громади не лише міста Торонта, а і других міст українського поселення.

Питання друку ювілейної книжки про тридцятирічні праці в Козубі теж вимагає багато уваги у розгляді архівної хроніки, статтей, листів, документів і конкретного рішення, що корисно, а що шкідливо для української громади друкувати.

В збірнику буде відмічено добром словом пам'ять померлих членів, а коротше й не членів котрі свого часу віддано працювали для української громади міста Торонта.

На цю тему прийшли цікаві матеріали від Карпа Микитчука, Бориса Дніпрового, Йосифа Гошуляка, Ярослава Заварихіна, Григорія Шведченка, Ліди Головко, Раїси Садової, Ростислава Василенка і інших, що з пошаною висловлюються про мистецтв і культурних діячів, котрих на жаль, вже нема між нами.

Залучений ілюстративний матеріал, зробить збірник своєрідним культурним альбомом, який покаже працю мистецтв котрі активізували себе в культурному товаристві Козуб та й поза Козубом.

Хоч ювілейний рік завантажив працею не лише голову, а й інших членів управи, все таки, у зимовому сезоні було організовано чотири вечори, які свою тематикою зацікавили українську публіку.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ПИСЬМЕННИЦІ ЛІДИ ПАЛІЙ відбувся у березні цього року. В центрі вечора була її нова збірка туристичних репортажів, і роздумувань під назвою „Світла на воді“.

Доповідачка-член об'єднання письменників „Слово“. Досі виступали в Козубі десятки письменників, членів „Слова“.

У кожного із авторів є власний стиль, своя тематика, а також власна інтерпретація, що робить вечори відмінними від попередніх авторських виступів.

Ліда Палій мабуть одинока із українських письменниць, що часто подорожує і насичує свої твори філософськими роздумами про бачене та пережите. Навіть з довшим вступним словом голови, Андрія Бабича, авторський вечір на жаль, був надто коротким. Читала авторка із нововиданої прозової збірки, а також із поезій, друкованих вже раніше. Тематика про побут у ріжких країнах завжди зацікавлює слухача, але добре було б щоб такі вечори були ілюстровані також фотодіяпозитивами.

Учасники художнього читання поеми „Гайдамаки“. Зліва направо: Олесь Сторчак, Роман Гурко, Іван Набережний, Тарас Ліщина, Надія Ковальчук-Куца, Мирослава Колесар.

Другою з черги була доповідь Вікентія Літвінова під назвою „ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКА“. Проблеми збереження української мови серед нашої молоді, народженої поза межами України, мали б турбувати в першу чергу учителів.

Доповідь була добра, слухачі, хоч не багато, також добрі, але чому на вечорі було так мало учителів і тих, що так „дуже турбуються збереженням рідної мови і нашої молоді“?

Третій вечір був присвячений історичній поемі Тараса Шевченка „ГАЙДАМАКИ“, з ілюстративним оформленням художника Григорія Сластьона.

Поема розділена на сценічні картини, котрі синхронізовано із тридцятьма картинами художника. Щоб створити логічне пов’язання картин з художнім читанням, Михайло Васильович Гава дав коротку доповідь про обставини в Україні напередодні 1768 року і причини, які довели до Гайдамаччини.

Художнє читання до картинних фрагментів відтворювали: Надія Куца, Мирослава Колесар, Олесь Сторчак, Роман Гурко, Тарас Ліщина, Іван Набережний і Богдан Стрижовець, — всі молоді люди, що недавно прибули з України, з Польщі або вже народжені в Канаді.

З малими недотягненнями в дикції і деяких наголосах читка була доброю.

Останнім вечером на закінчення весняного сезону, була доповідь Михайла Гави — „Пам’ятки Риму і Ватикан зблизька“.

При допомозі кольорових діяпозитів, доповідач стрався дати уявлення про дохристиянське мистецтво в Римі і архітектурно-художній розквіт доби християнства. Проиллюстровано художнє багатство церкви св. Петра і Ватикану з працями Тіціана, Берніні, Міхеланджело та ряду інших мистців, яких твори зберігаються там у музеях і галереях.

Доповненням до доповіді були фрагменти про українське життя в університеті св. Климентія і деякі невеселі ситуації вже сутто політичного характеру які не легко українцям поборювати. Тема доповіді викли-

кала доповнення, замітки і дискусії які в однаковій мірі стосуються до українців католиків, православних і протестантів.

Вечори відбувалися в залах Української Мистецької Фундації і Української Православної Громади св. Володимира.

Дальша культурна праця Козуба почнеться при кінці жовтня, правдоподібно темою „Канадський гуморист Стівен Лікок“. Доповідач — Мирослав Дяковський.

Михайло Гава

ЛЕОНІД ПЛЮЩ І М. ХВИЛЬОВИЙ

З-го червня 1986 р., в дорозі до США, загостив до Торонта Л. Плющ, де в Інституті св. Володимира прочитав реферат про Миколу Хвильового на вечорі, що його влаштував торонтський Відділ Об’єднання Українських Письменників „Слово“.

Торонтська публіка цим разом дійсно „дописала“, бо головна заля і балкон були вщерть заповнені, включно з вестибюлем. Але, мабуть, мало хто цей реферат розумів, бо він був опрацьований на академічному рівні. Л. Плюща представила п. Ліда Палій, переповідаючи коротенько про його минуле та сучасну його діяльність.

Реферат п. заг. „ Таємниця Хвильового“ (якщо мене пам’ять не зраджує) був приготований для відчиту в американському відділі НТШ. Свої міркування про Хвильового Плющ базував на підставі дослідів літературного дорібку письменника, підкresлюючи, щоб він не був марксистом (читай комуністом — А.Л.К.), але гуманістом-антропософом. На підставі цитат з поезії і прози Хвильового, Плющ намагався довести, що форма ідей творів Хвильового є майже співзвучна з символікою системи Рудольфа Штайнера, твори якого були дуже популярні серед частини інтелектуальної еліти західної Європи як теж російської на переломі XIX-го і XX-го століть.

Антропософія — метода пізнання, що через розгортання закладених у людині вищих пізнавальних можливостей намагається проникнути до спостережень надчуттєвого світу, або іншими словами — нахил людини до гуманності. Ця метода, за словами Плюща, мала великий вплив на російських символістів, а головно на Андрея Белого.

З реферату Плюща можна б зробити висновок, що він (Плющ) має свої особисті погляди на філософію містичизму і на символіку деяких релігійних напрямків. Він намагався „розкусити“ значення поодиноких термінів, форм, а то й імен симпатиків творчості Хвильового, таких як Андрій, Нечипір, Софія та інші. Багато фраз з творчості Хвильового він порівнював з текстами св. Письма.

Все це до певної міри цікаве, але однак тяжко погодитися, що Микола Хвильовий, який був провідним членом КП(Б) України, не був комуністом. Важко теж повірити, що він мав якісь зв’язки з антропософськими кругами, та чи взагалі був ними зацікавлений. Знаємо теж, що тогочасні російські мислителі, які не погоджувалися з діялектикою Маркса, були приневolenійти в ісход.

Коли вдамося до деяких публікацій, опублікованих українцями на вигнанні, про участь Хвильового в Бу́дівництві більшовицької імперії, то тоді мимоходом виринає думка, чи мав Хвильовий хоч крихітку тої гуманності, про яку так свято переконував слухачів Плющ (?) — Хто ж був Микола Хвильовий-Фітільов? Ось вам одна з правдивих подій, що насвітлює його діяльність, як чекіста і провокатора. При кінці травня 1925 року окремим кур'єром був висланний в містечко Полонне на Волині поручений пакет для особистого вручення його голові кооперативи Філонюкові, а інший пакет в містечко Славута, голові кооперативи Довголюкові. Ці два старшини в часі Гетьманської Держави були в офіцерській, інструкторській сотні в м. Ізяславі. В час великої війни вони були в Ізборському піхотному полку — Філонюк піоручником 6-тої сотні, а Довголюк капітаном, командиром куреня (батальйону). Микола Фітільов був солдатом в сотні Філонюка. В пакетах, про які мова вище і які були врученні Філонюкові і Довголюкові, були провокаційні відозви до повстання. В 1925 році в тих околицях Волині виарештовано велику кількість інтелігенції. Слідство над ними велося в Шепетівському окружному ОГПУ, а після закінчення слідства, арештованих заслано етапом в Ізяславську тюрму. Згодом їх судила виїздна сесія в містечку Ямплю. Предсідником тієї виїздної сесії був Микола Фітільов. Присуд — „вища міра наказання“ — розстріл⁽²⁾. (Історія Української Культури, 1964 Вінніпег — Альтон).

Щодо запитів та дискусії відносно реферату про Хвильового то їх майже не було й тому прелегент був всеціло звільнений від глибших пояснень своїх концепцій. Було б однак дуже побажанням, щоб цей реферат Плюща, був повністю надрукований в українських періодиках, щоб з ним можна було глибше познайомитись.

Антін Лясковський-Коломієць

⁽¹⁾ Німецький містик — 1861-1925

⁽²⁾ На жаль, ми не маємо під рукою згаданої автором „Іс-торії української культури“, але маємо серйозні підстави сумніватися в тому, що „предсідник виїздної сесії ОГПУ Микола Фітільов“ і видатний український письменник Микола Хвильовий (Фітільов) — це одна й ця сама особа. Щодо доповіді Л. Плюща, то її заголовок, мабуть, треба було б змінити на „Леонід Плющ і Рудольф Штайнер“. — Ред.

ДЕШО ПРО НЕБУДЕНННЕ ВІДЗНАЧЕННЯ 60-ої РІЧНИЦІ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ ГОЛОВНОГО ОТАМАНА В ПАРИЖІ

Щоби бути присутньою на панахиді й урочистій програмі 60-річного відзначення від часу вбивства Симона Петлюри, я поїхала потягом до Парижу. Тому, що бельгійські залізничники страйкували, наш потяг був змушений їхати з Німеччини через Люксембург. Приїхавши до Парижу пару годин пізніше, ніж нормально, хоч почувала себе втомлена, я залишила речі в готелі, а сама пішла до Бібліотеки ім. С. Петлюри, що довідатися про точну програму. Там я дізналася,

що в суботу 24.V., в залі театру Дежазе, о 17 годині відбудеться Академія-концерт з нагоди сумної події. Явилася я туди ще з деякими новими знайомими вчасно, й навіть устигла тяженько зіхнути бачучи перед собою кілька рядів сивих голів, пів порожньої залі і нікого з молоді, хоч знала що з Німеччини приїхав автобус СУМ-івців, а з Англії аж 200 осіб між якими багато молоді. Запиталася: „де є молодь“? А мені пояснили, що молодь мала спільній обід і, мабуть, тепер забавляється, бо сьогоднішні молоді люди воліють приємно провести час, ніж займатися серйозними справами. Аж перед самим початком Академії-раптом усі балкони театру засвітилися молодими обличчями й засміялися вишиваними сорочками!

Завіса відкрилася і на головній стіні, на тлі синьо-жовтого прапора з тризубом, висів великий портрет Головного Отамана, обгорнений в прекрасно вишиваний рушник. Скраю сцени сиділи ті, що мали промовляти до присутніх: посередині голова орг. комітету й президент У.Н.Р. в екзилі, а справа й зліва представники усіх трьох О.У.Н. й У.Р.Д.П. Усі промови були змістовні, реалістичні й душевні. Цікаво, що тільки представник одної організації назвав убивцю Петлюри по імені „Шльома Шварцбарт“. Решта всі вживали дипломатичних виразів, як „ворожа, комуністична рука“, „ворог“ і.т.д.

В першому ряді сиділи кілька священиків та владик на чолі з невтомним митрополитом Мстиславом, який, щоб бути присутнім на відзначенні сумних роковин, мав силу перелетіти океан і на слідуючий день брав участь у двох богослужіннях та два рази говорив до вірних. Друга частина Академії — був концерт. Сольно фортепіянове виконав М. Митрович, сольно сопрано — О. Мазурик (при фортепіано М. Митрович) та дует для скрипки грав А. Вірста, фортепіяновий супровід М. Митрович. Потім співав хор „Дніпро“ з Ольдгаму, Англія під диригентурою А. Корольчука. Особливо пісня на слова Б. Лепкого „Спіть, хлопці. спіть“, зробила глибоке враження. А як після того заспівали улюблену пісню мого діда „Ой, гук мати гук, де козаки йдуть“ — мені здалося, що небо відкриться і трапиться якесь чудо.

У неділю 25.V. в катедральному храмі Св. Володимира УК Церкви була відправлена архиерейська Служба Божа УАПЦ з участю митрополита Мстислава, архиєпископа Анатолія і Володимира, архипресвітера Палладія та численного духовенства. У своїй проповіді Митрополит сказав: „хоч і в Бавнд Бруку, в Провідну неділю, з'їхалися принаймні 10 тисяч люда з усіх сторін Америки й було відправлено панахиду по Головному Отаманові, але я не був таким щасливим, як тут, у Парижі, де під час Академії, зібралися голови й представники 4-ох стримлінь, сиділи один біля одного й говорячи про Петлюру та про нашу будучість, усі були об'єднані в дусі, усі були петлюрівці!“

Екуменічна Сл. Божа була величава. А як митр. Мстислав промовляв до людей-час зупинився, тільки розум та серце реєстрували слово за словом...

Церква була переповнена. Коли він говорив про нашу многострадальну Батьківщину, про атомну катастрофу на нашій землі, про нас усіх, розкипаних по цілому світі, що не з добра покинули свій рідний край, моя сусідка — греко-католичка з Англії приклада хусточку до очей й тихо плакала.. Як скінчилася Сл. Божа, ми з моєю сусідкою обнялися, поцілувалися і попрощалися не сказавши одна одній ні імені, ні адреси..

Пообідавши скоренько-ми поспішили на цвинтар Монпарнас, де о год. 15 відбулася соборна панахида. Спочатку до могили Гол. Отамана, йшла колона з вінками, квітами та молодь з синьо-жовтими пропорями з тризубами. Все це, може, й звичайне для давньої еміграції, але не для мене. На закінчення панахиди, під час якої співав знову хор „Дніпро“, Митрополит сказав коротку промову, з якої кожне слово йшло до серця.. Сонце ясно світило й навіть добре пригрівало. Хтось тримав над головою Митрополита білу парасольку й як усі хотіли розходитися, то люди так окружили Владику, що він ледве просувався. Я із якимось старенським пробивались проти течії, щоб покласти руку на могилу Отамана. Я доторкнулася її тільки раз і пропустила старенського, який кілька разів клав руку на чорний мармур та все щось промовляв до померлого... Після панахиди, люди гуртувалися невеликими купками, щоб ще побалакати та знову попрощатися на невідомо скільки часу. Ми поспішли вчасно дібратися на зустріч буковинців, яка мала відбутися в бібліотеці С. Петлюри. Там промовляли три воїни „Буковинського куреня“, на чолі із своїм провідником, який приїхав із Америки. Я почула багато цікавого про незнані мені події і людей.

Хоч я буковинка тільки „по афіліації“, але почувала в собі якесь піднесення, змішане з гордістю коли декорували кількох заслужених добровольців на чолі з Плав'юком, який в свій час допоміг Буковинському куреню добитися до Києва.

Після зустрічі буковинців більшість присутніх пішла на спільну вечірню, цікаву змістом балачок та коротких промов. Перш, що можна подивляти у буковинців — це почуття спільноти, з'язку одного з одним.

Наступного дня я покинула Париж. Про нього писати не буду, бо уже все сказано й про те, що варта бачити як музеї, монументи церкви, так як і про те, що не варта бачити, як, напр., бруд, хаотична транспортація або клошарі, такі специфічні цьому великому містові.

Таня Гук

ВАНДАЛІЗМ У БІБЛІОТЕЦІ ІМ. С. ПЕТЛЮРИ

Рада української бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі повідомила, що приміщення бібліотеки стало об'єктом грубого вандалізму вночі 30 березня і вдруге вночі з 4-го на 5-те червня 1986 р.

Хоч бібліотеці задано чимало шкоди, вона функціонує нормально й праця над розбудовою продовжується.

З'ЇЗД СУСТА В ЧІКАГО

11, 12 і 13 квітня 1986 року старанням Студентського Клубу в Урбана — Шампейн відбувся в Чікаго в домі ОДУМ-у з'їзд Союзу Українських Студентських Товариств Америки який свого часу зайнявся створення Фонду Катедри Українознавства при Гарвардському університеті. Останні роки СУСТА не був діяльний бо в проводі були особи, що люблять багато говорити на з'їздах, а після з'їздів мовчатъ. На з'їзд приїхало понад п'ятьдесятів делегатів від українських студентських клубів з Міннеаполісу, Вашингтону, Детройту, Клівланду, Сиракюз, Нью-Йорку, Філадельфії та Чікаго, щоб оживити колись активну студентську організацію. Триденно ради показали, що наша студіюча молодь не є менш патріотична від тих, що народилися в Україні. Іхній підхід до справ є реальний, вони хотять бути корисними усій українській громаді, вийти з українського гетто й перестати товкти воду в ступі, як це роблять старші покоління, які завжди шукають причин щоб створити якусь нову кризу.

У час з'їзду СУСТА в Чікаго перебувала 18 особова делегація російського православного та баптистського духовенства з Советського Союзу яку спровадила до Америки Світова Рада Церков. Делегацію очолював митрополит Філарет з Мінська. Російське духовенство перебуваючи на гастролях в США твердить, що в Советськім Союзі жодних релігійних переслідувань немає. В Чікаго їх зустріли перед російською церквою, в українській околиці, куди вони приїхали автобусом, українські демонстранти з духовенством з великими написами про ліквідацію української православної та католицької Церков та про розстріли українських єпископів і духовенства. Делегати з'їзду СУСТА перервали свої наради й приєдналися до демонстрантів щоб „привітати ангелів миру“, яких при вході в церкву називали „кегебістами, артистами в ризах, російськими окозамиловачами, посланцями Кремля“ та іншими заслуженими епітетами.

Делегати СУСТА вибрали на один рік свою управу з 15 осіб, яку очолив Андрій Футей. В червні нововибрана управа мала мати нараду в Вашингтоні й зустрітися з представниками американського уряду в Білому Домі, але про цю подію ми досі не чули.

Студенти жалілися, що по багатьох університетах, де є українські студенти немає українських клубів, бо українські професори позапускали довгі бороди та чуби й вдають великих мудреців, але не дбають за те щоб створити українські клуби. Щоб створити клуб професор має бути спонсором та опікуном такого клубу. Радилося, як українські професори не дають згоди на створення такого клубу, звертатися до професорів інших національностей щоб вони були їх опікунами. Може такі „ліки“ вилікують і українських професорів? Побачимо. Ред.

ГУМОР І САТИРА

Клавдія ФОЛЬЦ

З ПОВСЯКДЕННОГО життя

Минулого тижня мій чоловік мусів міняти „драйверс ляйсенс“. І вирішив, у той день, не йти до роботи, а розплянував встати раненько й перше поміняти „ляйсенс“, а потім позалагодити цілий список інших справ. Я зрадила, що і я з ним зможу злагодити свої жіночі справи, бо ж автом скоріше скрізь облітаєш.

Вечором, перед тим, я о 10-й год. Була вже в ліжку, а чоловік лишився дивитися на телевізії футбол. Гра, за світове першенство, передавалася через сателіт з Європи. Для мене ця подія зовсім не цікава, але ж для чоловіка це як питання, жити чи не жити? Отож він запасся необхідною перекускою та питтям, (бо від хвилювання йому у роті пересихає), і усівся майже на всю ніч. Мені ж наказав збудити його о 8-й ранку.

Ха-ха! так плянувалося та не так вийшло!

Будила його о 8-ій, о 10-й і, нарешті, добудилася аж о 12-ій.

Схопився він, гацає по хаті, як скажений; голиться, миється, вдягається та все бурчить, що я така, сяка та он яка, не збудила його вчасно.

— Та я ж, — кажу, — тебе будила, але ти лише гарчав, як той ведмідь.

Що дурне говориш! Ти ж знаєш як я чутливо сплю! Птах сяде на дах і я вже чую!

— Так, так — кажу, — розкажи ти все це своїй бабці, а тепер перестань бурчати, та збирайся швидше, бо я вже готова!

— Та й я вже готовий, тільки подай мені ключі від авта. Вони у спальні.

Вскочила я у спальню, подала йому ключі, а він біжить до авта, а на ходу гукає:

— Ой, глянь, будь ласка, я здається машинку до гоління не вилучив, та зачини вікно у ванній кімнаті!

Кинулася я знову у хату, вилучила машинку, зачинила вікно, та тільки вийшла з хати як він знову гукає:

— Принеси свіжу хустинку, я забув!
Знов у хату. Принесла.

— А он, дивись, — кричить він, пральня не замкнена, та налий собаці води і кран як слід закруті, а то вода завжди капає!

Бігаю та запираю, та наливаю і знову чую:

— Та ключ від поштової скриньки візьми, може є важливі листи!

— Немає сьогодні нічого, я вже дивилася!

— А може було ще зарано. Поштар іноді приходить дуже пізно. Скоч у хату та захопи ключик, адже не вмреш від того!..

А я вже таки готова і вмерти, бо від біганини аж

дух забило. Нарешті сіла в авто. Глянула на годинник, а вже майже друга година.

— Бо-о-же, -не втрималася я, -вже майже друга година а ми ще дома!

— Та, -каже чоловік, — з тобою завжди так! Я уже давно готовий, а ти гуздаєшся, як черепаха.

То це я — черепаха?!.. Чи могла б я це проковтнути і промовчати? Ні, не могла. І я думаю, що ні одна жінка на моєму місці, не змовчала б.

— Та ти ж, -кажу, -сидиш у авті, як той пень, а мене ганяєш, як білку в колесі.

— А чого ти все це не зробила як я спав?!

Вже на цей раз я промовчала, бо не хотілося мати нещасного випадку, а ми були вже в дорозі і поспішали. А воно, як на зло; то величезне вантажне авто поволі поверталося та зайніяло і місце і час, то швидка допомога проскочила, треба було звертати з дороги, то якась жінка, з дитячою коляскою, невчасно переходила дорогу, і всіх він щедро надіяв титулами: йолоп, безголовий, ідіот, стара корова і т. д.

Нарешті влетіли у двір „автодепартаменту“ Там на запертих дверях висіло оголошення: „З причин страйку — сьогодні зачинено“. Ту промову, яку мій чоловік виголосив, прочитавши оте оголошення, я, з причин етики, тут описати не можу. Але думаю що кожна жінка, приблизно, знає що скаже її чоловік у такому випадку, бо я певна, що кожна була у подібних обставинах. А як не була то буде, я в цьому абсолютно певна. А тоді згадаєте мене і усміхнетесь!

З СУЧАСНОГО ПОЛЬСЬКОГО ГУМОРУ

Генерал В. Ярузельський так перейнявся своєю непопулярністю, що поповнив найтяжчу для комуніста ересь: він упав на коліна й почав молитися. Мілосердний Господь вислухав молитву й запитав, чого генерал собі бажає.

— Я бажав би ходити по поверхні води, щоб бодай цим здивувати свій нарід, відповів Ярузельський.

— Добре. Благословлю.

Ярузельський, як досвідчений політик, вибрав найвідповідніший для цього дня. Погода була чудова й над берегами Вісли прогулювались великі гурти варшав'ян. Ярузельський вступив у ріку й почав легко йти по поверхні води до другого берега. Він бачив, що люди його помітили й чув як жваво вони загомоніли. Наближаючись до берега, він почув цілком відразу:

— Бачите, та ж він навіть плавати не вміє!

***

— Яка різниця між християнином і комуністом?

— Християнин вірить у позагробове життя, а комуніст — у позагробову реабілітацію.

КОРОТКО ПРО „НОВІ ДНІ“

Пересилаю Вам чек на суму 35 кан. дол. 20 дол. на передплату „Нових Днів“, на 1986р. а 15 дол. на відатки журналу.

За багато років моєї передплати „Нових Днів“, я читала багато похвальних листків вашому журналу, а тому тяжко знайти нових компліментів. Скажу лише, що „Нові Дні“ для мене — необхідність.

Шкода лише, що вони не є подвійного, або навіть потрійного формату...

Клавдія Фольц, Австралія

**

Висилаю 25 дол. 18-ть дол. за передплату, решта — на пресовий фонд. Бажаю Вам успіхів у Вашій благодорійній справі. Плекаймо рідину мову, любім її, бо вона є основою духовного життя народу. З істрої відомо, що народ, який рідної мови, переставав існувати. В любові до рідної мови виявляється благородство людини, патріотизм, почуття поваги, любов до свого народу, до своєї рідної землі. Ось що говорить в своему вірші один з поетів України:

Любіть красу своєї мови,
Звучання слів і запах слів:
Це квітка ніжна і чудова
Широких батьківських степів.

Всі каравани знайдуть воду
В краю пустинь і злих негод:
Як річка, з роду і до роду,
Так мова з'єднує народ.

Сійте розумне, добре, вічне, і Батьківщина скаже Вам своє сердечне спасибі!...

Ів. Самоха, Огайо

ОГОЛОШЕННЯ

Повідомляється Українців на еміграції про те, що вже перебуває в друкарні „ЕТИМОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКИХ ПРІЗВИЩ-ПРІЗВИЩЕЗНАВСТВО“ автора Василя Ірклієвського.

Зібрано 70.000 українських прізвищ, майже, всі вияснені по своєму значенню, досліджено історичне постання прізвищ людей взагалі. Ця праця позмагається своєю науковою-етимологією з кожною книгою на цю тему всіх інших країн.

Будь ласка замовляйте, поцікавтеся цією унікальною науковою-етимологією наших прізвищ, виплатиться сторицю.

Книга коштуватиме щонайменше 45-50 американських доларів, замовляти по адресі такій:

W. IRKLIEWSKYJ
Vogesenstr. 58,

8900 AUGSBURG,
GERMANY

У п'яту річницю смерті шанованого професора Панаса Васильовича Феденка (10 вересня 1981 року), — пригадуємо Його читачам, що вони можуть ще набути деякі його книжки, а саме:

Будувати чи руйнувати. І. Мазепа, П. Феденко, О. Бочковський. Прага, 1932.

Михайло Драгоманів і Прудон. Прага, 1932.

Несмертельна слава. (Повість з історії України і Війська Запорізького). стор. 160. Лондон, 1953.

Ісаак Мазепа. Борець за волю України. стор. 228. Лондон, 1954.

Український Дух у 20 століттю. стор. 267. Лондон, 1959.

Гетьман Іван Мазепа в советській історіографії. стор. 20. Мюнхен, 1960.

Соціалізм давній і новочасний. стор. 229. Лондон, 1968.

Влада Павла Скоропадського у 50 роковини перевороту в Україні. стор. 33. Лондон, 1968.

Михайло Грушевський в науці й політиці. стор. 16. Детройт, 1966.

Марксистські і большевицькі теорії національного питання. стор. 78. Мюнхен, 1960.

Famine in Ukraine. pp.25. Hieronymus Mühlberger. Augsburg, 1923.

Ukraine, Her struggle For Freedom. pp.80. Augsburg, 1951.

Замовляти на адресу:

L.A.M. P.O.B. 9724, N.W.
Washington D.C. 20016

JACYK GROUP

Індустріальні і комерційні будинки та розбудови; фахове управління і різні умови оренди або купівлі. За близчими інформаціями дзвонити:
(416) 625-2171.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

СВ. П. СЕНАТОР ПАВЛО ЮЗИК

Наши читачі уже знають, що в середу, 9-го липня 1986 р. помер від тяжкої хвороби у шпиталі в Оттаві один з найвидатніших канадсько-українських діячів, довголітній член канадського Сенату, член Канадської Комісії Гельсінкських домовлень, учасник канадської парляментарної комісії НАТО, член президії СКВУ, заступник президента та керівник канадської канцелярії Українського Народного Союзу та провідний член багатьох інших українських установ і організацій — д-р ПАВЛО ЮЗИК. Помер на 73-му році свого надзвичайно активного й продуктивного життя, залишивши в смутку дружину Марію, дочок Євангеліну, Вікторію і Віру з чоловіками і дітьми, сина Теодора та інших членів родини, яким усім висловлюємо наше глибоке співчуття. Похоронений сенатор Павло Юзик 14 липня ц. р. в Оттаві.

Сподіваємося і очікуємо від співробітників, які близько знали Покійного, окремої статті про його життя й діяльність на вічну пам'ять про нього.

Ред.

ПОМЕР ІГОР ОЛЬШАНІВСЬКИЙ

У Лівінгстоні, Н. Дж. в четвер, 8-го травня ц.р. помер на 56-му році життя голова організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні Ігор Ольшанівський.

Ігор Ольшанівський, не дивлячись на недугу серця, безперервно працював в обороні людських прав. За почином св. п. І. Ольшанівського відбулося ряд громадських зустрічів у скupченнях українців в США для зібрання потрібних фондів на оборону І. Дем'янюка.

З несподіваною смертю І. Ольшанівського відійшла людина, яка скромно і без розголосу виконувала величезну роботу серед своїх і чужинців для української справи.

Покійний залишив в глибокому смутку дружину, що постійно йому допомагала в його праці — Божену, троє дітей, Уліту, Дору і Бориса, тещу Наталію Павлишин і дальшу родину.

Похоронено його на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

В.Й.П.

НАТО ПІДТРИМУЄ ПРОДУКЦІЮ ХЕМІЧНОЇ ЗБРОЇ

Всуперед сильній опозиції деяких членів НАТО, Сполучені Штати Америки вирішили відновити (після 17-ох років) продукцію хемічної зброї. Рішення спричинене, мовляв, тим, щоб заставити Советський Союз підписати міжнародну угоду про заборону продукції і вживання такої зброї. Хемічну зброю нагромаджуватимуть у США і перевезуть її до Європи тільки на випадок воєнної кризи.

З ПРИВОДУ СМЕРТИ БЛ. П. ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА

До Проводу Організації Українських Націоналістів-революціонерів

Центральний Комітет Української Революційно-Демократичної Партиї висловлює глибоке співчуття РОДИНІ, ПРОВОДОВІ Й ЧЛЕНСТВУ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ з приводу передчасної смерті довголітнього ГОЛОВИ ПРОВОДУ ОУНр ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА — заслуженого підпільника передвоєнних часів, багаторічного публіциста, стійкого й безкомпромісового борця за державну незалежність України.

Висловлюючи наше глибоке співчуття, ЦК УРДП підкреслює, що безперервний наступ ворожих сил проти українського народу і його передових визвольних сил, що особливо посилився останніми роками, зобов'язує всіх борців за українську державну незалежність до максимальної солідарності між українцями і їхніми політичними й громадськими організаціями.

ЦК УРДП також висловлює певність, що Організація Українських Націоналістів-революціонерів знайде в собі нові творчі провідні сили, що поведуть цю заслужену організацію шляхами всенаціональної єдності й солідарності всіх українських політичних сил на демократично-плуралістичних засадах для успішної боротьби за визволення і державну незалежність України.

Із співчуттям і глибокою пошаною —

**Михайло Воскобійник —
(голова УРДП)**

**Олексій Коновал —
(генеральний секретар)**

Бл. п. Ярослав Стецько, голова Проводу ОУНр і президент АБН, помер після довгої недуги у Мюнхені 5-го липня 1986 р. на 75-му році життя. Похоронений там же на цвинтарі Вальдфрідгоф 12 липня.

Вічна Йому пам'ять!

Редакція „Нових Днів“

ПОМЕР БОГДАН ГОШОВСЬКИЙ

По довгій і тяжкій недузі помер 21 липня ц.р. на 79-му році життя відомий колись в Західній Україні і на еміграції громадсько-культурний діяч і редактор Богдан Гошовський. Помер і похоронений в Торонті.

Вічна Йому пам'ять!

ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

В день 60-ої річниці трагічної смерти бл. п. Головного Отамана Симона Петлюри, не маючи змоги відвідати його могилу, посилаю на пресовий фонд журнала „Нові Дні“ чек на 20.00 дол.

Татяна Калініченко, Аргентина

ПОМЕР ПОЛК. МИКОЛА ОТРЕШКО-АРСЬКИЙ

Ділимося з читачами сумною вісокою, що 29 липня 1986 р. відійшов у вічність на 86-му році життя полковник Армії УНП, довголітній голова Головної Управи Союзу Українських Ветеранів в Америці, наш уважливий читач, приятель і співробітник бл. п. Микола Отрешко-Арський.

Родині Покійного і його побратимам висловлюємо наше глибоке співчуття. Вічна йому пам'ять!

Редакція

ПОМЕРЛЯ МАРІЯ ЛЕВИЦЬКА

В четвер, 7-го серпня 1986 р. відійшла у вічність в Торонто, Канада, на 60-му році життя відома артистка українських театрів, останнім часом режисер драматичного ансамблю „Заграва“, сл. п. Марія Левицька.

Родині Покійної і членам Ансамблю щире співчуття. Вічна їй пам'ять!

Редакція

Ділимося з Приятелями й Українським Громадянством сумною вісткою, що 7-го серпня ц.р., на сотньому році життя відійшов у вічність, по короткій недузі у шпиталі св. Михаїла в Торонто,

ВАСИЛЬ МИКИТЧУК

учасник Визвольних Змагань, ініціатор і основник В-ва й видавець Першої Української Загальної Енциклопедії (Книги Знання) 1927-1935. Згідно з бажанням Покійного його тіло було спалене й тлінні останки схоронені на цвинтарі Йорк у Норт Йорк, Онтаріо аж до того часу, коли можна буде перевезти їх в Україну. Свою скромну спадщину призначив на видання Нової Історії України, коло якої заходиться, створений 1984 р., Видавничий Комітет.

Діти, Внуки й Правнуки.

**

Пересилаю Вам грошевий переказ на 40 дол., із яких 20 дол. на передплату журнала на 1986 р., 15 дол. на пресовий фонд „Н.Д.“ замість квітів на свіжу могилу св. п. Анни Герасименко і 5.00 дол. на книжку „Внуки столітнього запорожця“ Докт. Гуменої.

К. Лаврентій, Канада

ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ АНДРЕ

Замість квітів на свіжу могилу незабутнього широкого стійкого патріота України, жертвенногоприхильника української науки й культури МИКОЛИ АНДРЕ, складаємо пожертви на пресовий фонд „Нових Днів“.

Вічна юому пам'ять!

Дружина Дада — 50 дол.

Брат Віктор з Дружиною — 50.00 дол.

Дядько І. Манченко — 15.00 дол.

Своє глибоке співчуття з приводу болючої втрати висловлюємо Дружині, братові з родиною, п. І. Манченкові і всім друзям Покійного, який був довголітнім читачем, прихильником і жертводавцем також нашого журнала „Нові Дні“. Хай пам'ять про покійного Миколу Андре живе серед нас завжди.

Редакція і Адміністрація.

„ДІТИ НЕБА ЗОРЯНОГО“

Шановний Пане Редакторе!

Дуже вдячна за поміщення моого вірша „Діти неба зоряного“ (Нові Дні, липень-серпень 1986)

Однак, мабуть через помилку, була пропущена четверта стрічка, яка являється кулмінаційною!

Вибух — осталась хмара золота,
І не здійснилась мрія дорога.
Ви повернулись на рідні береги
Частинками ракетної звізди.

АКРА

ЩЕ ПРО УКРАЇНСЬКО-ЄВРЕЙСЬКІ ВЗАЄМИНИ

...Відновлюю передплату на ваш журнал... Справа Івана Дем'янюка, що його мають судити в Ізраїлі, набирає міжнародного розголосу. Буде там споре число кореспондентів різних держав. А чи буде і представник української громади із США?

С. П-ляк, Огайо

**

Нам не пощастило довідатись чи представники розбитої української громади в США (Український Конгресовий Комітет або УАКРада) збираються посилати когось на суд над Іваном Дем'янюком, що має відбутися в Єрусалимі. Робимо однак висновок, що організація Американці в Обороні Людських Прав в Україні (АОЛПУ), яка поставила собі за мету зібрати півмільйона доларів на оборону Івана Дем'янюка — і вже зібрала понад 100,000.00. — спроможеться посилати відповідного представника.

АОЛПУ просить всіх українців виписувати і присилати грошеві перекази на адресу:

AHRV Legal Fund
43 Midland Place
NEWARK, N.J. 07106 U.S.A

„НОВІ ДНІ“, вересень 1986

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

МІЙ ПОГЛЯД

У „Нових Днях“ за травень-червень 1986 року є стаття Ол. Коновала про те, що християнська церква повинна служити українському народові. Так воно мало б бути, але так не є. А чи буде?

Спробую відповісти на це питання посередньо. Я дуже толерантний до всіх віруючих в Безумовне. Чезрече маю багато неприємностей. Мій світогляд ідеалістично- філософський: слово-ідея формує буття; іншими словами: духовість є первопричиною буття. Релігія (лат.) означає зв'язок людей з божеством... Ідеаліст-філософ і віруюча людина в божество — це те саме.

Протягом віків мудреці і віщуни називали Безумовне (Абсолют) різними іменами: Бог (наші предки), Атма і Брагма (індоарійці), Мардук (сумеро-аввилонці), Озіріс (египтяни), Аллах (мусулмани), Теос і Христос (старогрець), Дух, Душа, Всежиття, Все знання, Всетворець, Всевишній тощо. Важливою є суть, а не назва.

Наши предки вірили, що вияв Бога багатограничний. Біблійне означення: „Дух віє, де хоче“, або: „Бог всюдисущий“. Нема суттєвої різниці між нашою народною вірою і християнською.

Які ж наслідки цього вияснення?

Свого часу я погодився увійти до управи ОПЛДМ і мені доручили становище секретаря. Написав обіжник і завіз його, щоб підписала голова. При тій нагоді вона мене запитала: „Пане Роєнко, а чи це правда, що ви „логанин“? „Звідки ви таке взяли“ — питаю. „Так говорить дехто“. А за хвильку додала: „До нашої управи погані не можуть належати“. Після того я вийшов з управи...

Що це означає? Перш за все, люди не знають, про що вони говорять. І це є однією з найважливіших причин непорозумінь між нашими людьми. А вже час цю помилку виправити. Якщо мене цікавить психологія, то я читаю відповідні книжки. Якщо когось цікавить релігія, то нехай познайомиться з історією постання і розвитку релігій. Я переконаний і певний, що після цього серед нашого народу зникне релігійна нетерпимість та упередження до всіх нехристиян або різних відгалужень християнства.

Приклад, вартий наслідування. У Канаді є буддисти, християни, юдаїсти, єговісти, мусулмани, сікгісти, унітаристи та інші ісповідники свого розуміння Безумовного. Ніхто іх за те не понижує і не зневажає. Чому ж це між нашими християнами стільки неповідані або й прямої ненависті навіть до християн якось там відгалуження? Тому, що в цій ділянці українці дуже мало знають. Дуже сумне і трагічне явище...

Наш талановитий поет Іван Франко казав своїм приятелям: ширіть скрізь і все Правду і ніщо більше як Правду. Писав він це з великого горя, бо його працю „Створення світу“ спалили, щоб молоде покоління не знато Правди...

Чому ж українці не можуть знати, в що вони вірють? Чому українці не можуть мати свій погляд про

Безумовне? Невже ж це є виявом „поганства“? Якщо так, то виходить, що три четверті людства — це якісь там виродки, з якими не можна співпрацювати та творити краще майбуття людства.

Я так само уболіваю за долю нашого народу, як і тисячі Коновалів. І тому треба шукати корінь лиха там, де він є. Подивімось на справу віри з нашого українського становища. Будьмо щирі з Богом і правдиво скажімо собі, що є християнізм і кому він слугувати? Християнізм є інтернаціональною вірою. Всякий інтернаціоналізм ніколи не служив національним інтересам.

Пане Коновал, земляче дорогий, так чому ж це ви дорікаєте християнам про те, що вони — християнська церква — не служить національним справам нашого народу. Вона не може того робити, бо її ціль не є такою. Християнська церква була і залишиться інтернаціональною. З погляду ісповідників християнізму вони роблять „добре й праведне“ діло. Я їх зате не ганю, бо вони в тому відношенні поступають чесно та згідно з настановами своєї церкви.

Інша справа, чи вона корисна інтересам українців, білорусів, балтійців, народам Кавказу тощо.

Інтересам свого народу може служити лише те, що походить із глибини його духовості із предового історичного досвіду, із мудрості наших пророків та великих поетів, письменників, мислителів і мудреців.

Чому ми, наприклад не засвоїли мудрості Сковороди? Хто нам в тому забороняє? Християнська церква. Чому? А тому, що наш „перший розум“, як казав один дисидент, сказав ясно і зрозуміло: наше спасення — самопізнання. Очевидно, що різні інтернаціоналісти, яких так багато серед нашого народу, до того не допускають.

Щоб не було непорозуміння, ще раз підkreślлю: я шаную ВСІХ віруючих. А на все намагаюся дивитися з доцільності і користі свого народу так, як роблять англійці, французи, індійці, жиди та інші народи. За це їм честь і хвала. Якщо багато українців дивиться на все інтернаціональними очима, то нехай вину складають на себе, а не на християнізм, мусулманство, буддизм чи іншу релігію.

Ти є промошувачем своєї долі. Якщо ти цього не робиш, не винуй за це тих, яким ти служиш. Будь мудрим світ належить.

П. Роєнко, Торонто

Шановний Пане Роєнко!

В християнській країні Ви маєте право висловити навіть такий свій погляд. На жаль, Ваші думки неповідані й Ви часто самі собі перечите. Зміст промов Митрополита Василія та матеріяли про нього в цьому числі „Нових Днів“ — це найкраще підтвердження того, наскільки Ви в багато чому помиляєтесь.

М. Дальний.

ЩЕ ПРО СОЗ І ПРО ЖУРНАЛІСТИЧНУ СВАВОЛЮ

Вельмишановний Пане Редакторе! Не відмовте мені помістити це спростування в ім'я правди!

У 407-му числі Нових Днів за січень 1984-го року, на сторінці 30-їй, у частині ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ з'явився наклеп проф.-емер. Яра Славутича на мене під назвою ТАК, СОЗ, А НЕ СОЮЗ (Про редакторську сваволю „Українського Голосу“) та його полеміка з проф. Петром Одарченком щодо писання СОЗ-у чи СОЗ-ів малими літерами, а не великими, як це написав проф. П. Одарченко у своїй статті п. н. СОЗ, А НЕ СОЮЗ (Нові Дні, ч. 405, листопад 1983, стор. 22).

Говорять: „Що напишеш пером, того не витягнеш і волом!“ А якщо немає жодного спростування, то виглядає, що те писання проф. Яра Славутича є правдиве і дійсно було так, як він написав, хоч насправді було навпаки. Проте треба нагадати акт обвинувачення і „сваволю технічного редактора цього часопису Олександра Роїка“.

Акт обвинувачення: у статті ТАК, СОЗ, А НЕ СОЮЗ проф. Яр Славутич пише, „Дуже здивував мене проф. Петро Одарченко своєю розвідкою „СОЗ, а не союз“, („Нові Дні“, листопад 1983 р.) Власне кажучи, якби шановний автор поглянув у першодрук моє спогаду голод 1932-33 років, то може не треба було б тієї розвідки й писати. Адже в моєму спогаді виразно надруковано таке: „Спершу почали творити сози. Соз — це спільній обробіток землі“ („Альманах УНС“, 1983, стор. 45).

„Український голос“ передрукував цей спогад, зі згаданого альманаху, а технічний редактор цього часопису Олександер Роїк, ще перед передруком, повиправлював „соз“ на „союз“, показуючи таким чином своє повне незнання радянської дійсності. Після виходу в світ „Українського голосу“ я послав виправлення, але редакція знехтувала мої поправки й не помістила на сторінках часопису. Зробила точно, як часто бувало за неука Гикавого, який не лише псував мову, а й постійно чинив найрізноманітнішу сваволю, не дозволяючи іншій стороні висловитися“. І далі:

„Говорячи про сваволю О. Роїка, я хотів би ще додати, що той грамотій систематично поправляв у моїх статтях „радянський“ на „советський“ (мабуть, не усвідомлюючи, що таким чином російщить українську мову), „торонтський“ на „торонтонський“, „наступник“ на „заступник“, „єврей“, на „жид“ і т. д. й т. д. Це він псував також правопис у моїх статтях, часто вставляючи Г там, де його не треба. Таким чином, п. Роїк продовжував партіатво вінніпезьких своїх попередників. Коли цього було вже забагато, довелось мені на адресу видавництва „Тризуб“, що запросив мене до співпраці, висловити протест і припинити співпрацю на неозначений час — доки там не наведуть порядку, якого так бракує в заслуженому, але тепер спартаченому часописі.

Яр Славутич“.

Спростування номер ОДИН: „Український Голос“ надрукував спомини проф. Яра Славутича під назвою „Голод 1932-1933 років у межах однієї сільради“ в числах 15-17 за 1983-й рік за 11-те, 18-те і 25-те квітня

1983-го року із ЙОГО ВЛАСНОГО РУКОПИСУ, а не з „АЛЬМАНАХУ УНС“ за 1983-й рік. Того календаря я й досі не бачив. Сумніваюся чи Редакція „Українського Голосу“ була б це раз друкувала, знаючи, що ці спомини Яра Славутича про голод 1932-33 років вже були раніше друковані. Тут автор обманув Редакцію „У. Г.“, не приславши цей матеріал з календаря, але в рукописі, мовляв, це буде першодрук в „У. Г.“. Це може підтвердити тодішній складач „Українського Голосу“ п. Роман Король, а теперішній редактор, що й зробив цю помилку, чого не доглянув перший раз, і допоміжний редактор чи за словами Яра Славутича, „технічний редактор“ цього часопису Олександер Роїк, що перед передруком „повиправлював „соз“ на „союз“. Отже це твердження Яра Славутича на 100% неправдиве.

Спростування номер ДВА: У наступному числі „Українського Голосу“ ч. 16 за 18-те квітня 1983-го року на сторінці 9-їй, під цією ж статтею Яра Славутича в продовженні 1-му, з'явилось великими чорними літерами-наголовком таке повідомлення:

СПРАВЛЕННЯ 4-ОХ ПОМИЛОК

У минулому числі „УГ“ (ч. 15) за 11-те квітня 1983 р. на стор. 9-їй у першій серії спогадів проф. Яра Славутича п. з. „Голод 1932-1933 років у межах однієї сільради“ з'явилось чотири друкарські помилки, де помилково написано двічі „союзи“ (множина) і двічі „союз“ (одніна), замість правильних слів: „соз-сози“, що є скороченням від слів: „Спільний Обробіток Землі“. Два зовсім різні поняття і за це перепрошуємо і автора, і читачів „Українського Голосу“. Редакція“.

Друга частина „Українського Голосу“ (стор. 9-12) виходила завжди в середу ввечорі, тобто ця частина вийшла з друку ще 6-го квітня 1983-го року, а в четвер пополудні, тобто 7-го квітня, вийшов цілістю „Український Голос“ і цю помилку завважив відразу диякон Андрій Меланченко, який знає також добре „радянську дійсність“. Він зареагував на це попрощавши в мене виправлення й додавши новий матеріал про „соз-сози“ з українського народнього фольклору. Того ж вечора я вислав спеціально поштою цей матеріал проф. Ярові Славутичеві до Едмонтону, що він потвердив листом до мене за 19-те квітня 1983 р. такими словами на блокноті Українського Шекспірівського Товариства, якого головою був тоді він:

До проф. О. Роїка редактора „Українського Голосу“
Дорогий Пане Колего!

Добре зробили.., що відразу вислали на мою домашню адресу першу частину моїх спогадів про голод. Тепер, гадаю, ще можна виправити помилки і вмістити їх наприкінці другої частини. Якщо б май лист не встиг, тоді дайте окремо виправлення помилок, а саме ось цей текст:

ВИПРАВЛЕННЯ ДРУКАРСЬКИХ ПОМИЛОК

У першій частині моїх спогадів „Голод 1932-1933 років у межах однієї сільради“ (Український голос, 11 квітня 1983 р.) вкрадлася дуже прикра друкарська помилка, мабуть із вини складача або й самого редактора. Замість слова сози чотири рази неправильно надруковано союзи.